

ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ**Ελληνική Οικονομία**

Ο Προϋπολογισμός του 2013 (Π2013) φαίνεται τελικά να κλείνει με πρωτογενές πλεόνασμα σημαντικού ύψους, ενωρίτερα από ότι είχε προγραμματισθεί, με προοπτική περαιτέρω βελτίωσης το επόμενο έτος όπως αποτυπώνεται στον Προϋπολογισμό του 2014 (Π2014) που πρόσφατα δημοσιοποιήθηκε. Η εντυπωσιακή αυτή επιτυχία στον τομέα της δημοσιονομικής προσαρμογής, που επιβεβαιώνεται ουσιαστικά και από την εκτέλεση του προϋπολογισμού της Κεντρικής Κυβέρνησης στο 10μηνο Ιαν. – Οκτ. 2013, δημιουργεί ένα πολύ σταθερό έδαφος για την καλύτερη επίσης, από ότι προγραμματίζεται, υλοποίησης και του Π2014.

Ειδικότερα, η υλοποίηση του Π2014 εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από την επίτευξη περαιτέρω προόδου στους τομείς του εξορθολογισμού της λειτουργίας του κράτους με αύξηση της παραγωγικότητάς του και της συμβολής του στην ανάπτυξη της οικονομίας και στη δίκαιη είσπραξη των εσόδων του κράτους από όλους που είναι υπόχρεοι με βάση την ισχύουσα νομοθεσία. Εξαρτάται βέβαια και από την πρόοδο που θα επιτευχθεί όσον αφορά τον εξορθολογισμό της φορολογικής νομοθεσίας, με βασικό στόχο την ανάκαμψη και την ανάπτυξη της οικονομίας. Μετά τη δραστηρή δημοσιονομική προσαρμογή που επιτεύχθηκε στην περίοδο 2010-2013, η Ελλάδα δεν έχει πια κανένα πρόβλημα όσον αφορά την επίτευξη των πρωτογενών πλεονασμάτων που προβλέπονται από το ΜΠΔΣ 2013-2017, εάν επιβεβαιωθούν οι προοπτικές που ήδη διαμορφώνονται για αύξηση του ΑΕΠ άνω του 1,1% το 2014 και άνω του 3,0% από το 2015 και μετά, με προσέλκυση σημαντικών επενδυτικών κεφαλαίων (όπως ήδη συμβαίνει στην τρέχουσα περίοδο) και με αντίστοιχη αύξηση και της διεθνώς ανταγωνιστικής απασχόλησης στην εγχώρια οικονομία. Πιο αναλυτικά:

Ο Π2013 προέβλεπε ότι το πρωτογενές ισοζύγιο της γενικής κυβέρνησης θα ήταν μηδενικό το 2013, από έλλειμμα -1,5% του ΑΕΠ το 2012. Ωστόσο, στην Εισηγητική Έκθεση του Π2014 προβλέπεται τώρα ότι το 2013 κλείνει με πρωτογενές πλεόνασμα € 812 εκατ. (0,4% του ΑΕΠ), από € 340 εκατ. που προέβλεπε το Προσχέδιο του Π2014. Επιπλέον, τα στοιχεία εκτέλεσης του Π2013 στο 10μηνο του 2013 δείχνουν ότι είναι τώρα πολύ πιθανό ότι το πρωτογενές πλεόνασμα του 2013 θα είναι σημαντικά μεγαλύτερο από αυτό που προβλέπει ο Π2014 και ενδεχομένως θα υπερβεί τα € 1,5 δις. Εάν αυτό συμβεί, τότε η προσαρμογή που απαιτείται για να επιτευχθεί πρωτογενές πλεόνασμα στη ΓΚ ύψους € 2,9 δις το 2014 δεν υπερβαίνει τα € 1,4 δις, έναντι της προσαρμογής κατά € 4,3 δις που πραγματοποιήθηκε το 2013.

Σημειώνεται μάλιστα ότι το πλεόνασμα των € 0,81 δις στη ΓΚ στον Π2013 (όπως αυτό εκτιμάται στον Π2014) προκύπτει παρά την εκτίμηση ότι: α) τα

καθαρά έσοδα του Τακτικού Προϋπολογισμού (Τ.Π.) κατά το τρέχον έτος θα μειωθούν κατά -5,4%, όταν στο 10μηνο 2013 η πτώση τους είναι μόνο -4,3%, και β) οι πρωτογενείς δαπάνες του Τ.Π. θα μειωθούν κατά -5,7%, όταν η πτώση τους στο 10μηνο 2013 διαμορφώθηκε στο -6,7%. Αυτά τα δύο κονδύλια, σε συνδυασμό με την εξέλιξη των ιδίων εσόδων των ασφαλιστικών ταμείων, των ΟΤΑ και των Νομικών Προσώπων και των ΔΕΚΟ που είναι ενταγμένα στη Γενική Κυβέρνηση προσδιορίζουν σε μεγάλο βαθμό την εξέλιξη της δημοσιονομικής προσαρμογής στη χώρα. Στον Π2014 δεν είναι εμφανής η πορεία των ιδίων εσόδων των ασφαλιστικών ταμείων και των άλλων οργανισμών που προαναφέρθηκαν, αφού αναφέρονται μόνο τα συνολικά έσοδα των οργανισμών αυτών - στα οποία περιλαμβάνονται και οι επιχορηγήσεις από τον Τ.Π - και το τελικό τους αποτέλεσμα. Επομένως, επικεντρωνόμαστε μόνο στα καθαρά έσοδα και στις πρωτογενείς δαπάνες του Τ.Π.

Όσον αφορά τα καθαρά έσοδα του Τ.Π. σημειώνεται ότι με βάση την εκτέλεση του Π2013 στο 10μηνο.2013 η πτώση τους το έτος ως σύνολο θα είναι πιθανότατα χαμηλότερη του -5,4%, που ούτως ή άλλως είναι αδικαιολόγητα μεγάλη, για τους ακόλουθους λόγους:

α) Διότι συμβαίνει σε μια χρονιά κατά την οποία επιβλήθηκαν 4-φόροι στην περιουσία επιπρόσθετα των κανονικών φόρων (ΕΕΤΗΔΕ και ΕΕΤΑ). Από αυτούς τους επιπλέον φόρους θα έπρεπε να εισπραχθούν το 2013 επιπλέον έσοδα ύψους € 3,0 δις περίπου έναντι των εισπράξεων από τους φόρους περιουσίας το 2012 (€ 2,86 δις). Αντί αυτών των ποσών προβλέπεται ότι οι εισπράξεις από τους φόρους περιουσίας το 2013 δεν υπερβαίνουν τα € 3,63 δις, δηλαδή θα είναι μόνο κατά € 0,8 δις αυξημένες έναντι του 2012, όπου είχε επιβληθεί μόνο ο ΕΕΤΗΔΕ. Αυτό σημαίνει ότι άνω των € 2,2 δις βεβαιωμένοι φόροι περιουσίας το 2013 δεν εισπράχθηκαν κατά το έτος αυτό. Η Κυβέρνηση ευελπιστεί ότι θα εισπράξει ένα σημαντικό μέρος από αυτούς τους φόρους το 2014, έτος κατά το οποίο προβλέπει ότι οι εισπράξεις από τους φόρους περιουσίας θα ανέλθουν στα € 3,94 δις και θα είναι αυξημένες κατά 8,3% έναντι του 2013. Η εκτίμηση αυτή στηρίζεται, προφανώς, στην πρόβλεψη της είσπραξης το 2014 περίπου € 2,0 δις από τους φόρους περιουσίας που επιβλήθηκαν (και δεν πληρώθηκαν) το 2013 και επιπλέον € 1,9 δις από τον νέο φόρο ακινήτων και περιουσίας (ΕΦΙΑ+ΦΑΠ 2014). Υπάρχει, επομένως, εδώ σημαντική μεταφορά εσόδων από το 2013 στο 2014. Πάντως, με βάση τα στοιχεία εκτέλεσης του Π2013 στο 10μηνο.2013 οι εισπράξεις από τους φόρους περιουσίας το 2013 θα είναι πιθανότατα υψηλότερες από τις εκτιμήσεις.

β) Διότι οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στην εκτιμώμενη πτώση των εσόδων από τον ΦΕΦΠ κατά -19,9% το

2013, παρά το ότι στο έτος αυτό επρόκειτο να εισπραχθούν βεβαιωμένα έσοδα άνω των € 4,0 δις από τα εκκαθαριστικά του ΦΕΦΠ του 2012 που δεν εισπράχθηκαν το 2012. Γενικά, οι εισπράξεις από τους ΦΕΦΠ και από τον ΦΕΝΠ αναμένεται να ανέλθουν στα € 9,62 δις το 2013 και να είναι μειωμένες κατά -17,7% έναντι του 2012. Για το 2014 αναμένεται αύξησή τους κατά 11,9%, αλλά θα εξακολουθήσουν να είναι κατά € 1,0 δις χαμηλότερες από το 2012, παρά τα νέα μέτρα ύψους άνω των € 3,0 δις που έχουν ληφθεί για αύξηση αυτών των εσόδων από τον Νοέμ.2012 και τα οποία έχουν αυξήσει σημαντικά την φορολογική επιβάρυνση των συνεπών φορολογουμένων με πολύ δυσμενείς επιπτώσεις στην οικονομία. Το σημαντικό είναι ότι σε μια οικονομία στην οποία η οικονομική δραστηριότητα υπερβαίνει κατά πολύ τα € 200 δις, ακόμη και μετά την πρωτοφανή πτώσης της κατά άνω των € 45 δις τα τελευταία 5-έτη, από τον ΦΕΝΠ θα εισπραχθούν το 2013 € 1,64 δις, ενώ μόνο οι ληξιπρόθεσμες υποχρεώσεις από τον ΦΠΑ ανέρχονταν στο τέλος Ιουλ.2013 στα € 13,5 δις.

γ) Διότι οφείλεται στη διαφαινόμενη αδυναμία αύξησης των εσόδων από τους Άμεσους φόρους παρελθόντων οικονομικών ετών (ΠΟΕ), οι οποίοι, όπως φαίνεται διαμορφώθηκαν το 2013 (αν αφαιρεθούν οι εκτιμώμενες εισπράξεις από τους ΦΑΠ 2010, 2011 και 2012) σε επίπεδα χαμηλότερα ακόμη και από τα ήδη χαμηλά επίπεδα του 2012 (€ 1,81 δις). Μάλιστα, και το 2014 προβλέπεται αυτά τα έσοδα να περιοριστούν στα € 1,97 δις, με την υπόθεση, προφανώς, ότι τα πρόσθετα έσοδα από τους ανωτέρω φόρους περιουσίας θα καταχωρηθούν στους φόρους περιουσίας και όχι στους άμεσους φόρους ΠΟΕ όπως το 2013. Το ίδιο συμβαίνει και με τους έμμεσους φόρους ΠΟΕ, από τους οποίους οι εισπράξεις εκτιμάται ότι θα ανέλθουν στα € 572 εκατ. το 2013 και ότι θα αυξηθούν στα € 632 εκατ. το 2014. Αυτά τα έσοδα είναι ελάχιστα αν συγκριθούν με το ύψος των συσσωρευμένων ληξιπρόθεσμων απαιτήσεων του κράτους από φορολογικές υποθέσεις που έχουν τώρα υπερβεί τα € 63 δις, με αύξησή τους κατά άνω των € 18 δις το 2012 και το 2013. Σε αυτά θα πρέπει να προστεθούν και € 15 δις. περίπου που είναι οι ληξιπρόθεσμες οφειλές στα ασφαλιστικά ταμεία. Επιπλέον αυτών σε πολλά δις. ανέρχονται και οι οφειλές ιδιωτών από υποθέσεις που δεν έχουν ακόμη ελεγχθεί για να βεβαιωθούν οι σχετικές φορολογικές υποχρεώσεις.

δ) Διότι οφείλεται στη διατήρηση των επιστροφών φόρων σε εξαιρετικά υψηλά επίπεδα, δηλαδή στα € 2,9 δις το 2013, παρά τον καταποντισμό των εσόδων, τόσο από τους φόρους εισοδήματος όσο και από τον ΦΠΑ. Μάλιστα, οι επιστροφές φόρων το 2013 υπερέβησαν τα € 3,62 δις με την πληρωμή επιπλέον υποχρεώσεων επιστροφών φόρων ύψους € 723 εκατ. από προηγούμενα έτη. Είναι χαρακτηριστικό ότι το 2013 σημειώθηκε σημαντική βελτίωση στη διαδικασία πληρωμών από το κράτος των επιστροφών φόρων και επίσης πραγματοποιήθηκε η πληρωμή ενός μεγάλου όγκου των ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεων του κράτους

προς τις επιχειρήσεις του ιδιωτικού τομέα. Ωστόσο, η εξέλιξη αυτή δεν είχε, προφανώς, καμιά θετική επίπτωση στην είσπραξη των κρατικών εσόδων από τον ΦΠΑ και από τον φόρο εισοδήματος, ενώ οι ληξιπρόθεσμες υποχρεώσεις και η φορολογική παραβατικότητα των νοικοκυριών και των επιχειρήσεων προς το κράτος συνεχίζουν να αυξάνονται με ταχείς ρυθμούς. Επιπλέον των όσων αναφέρθηκαν για τις ληξιπρόθεσμες υποχρεώσεις από τον ΦΠΑ, σημειώνεται εδώ ότι οι ληξιπρόθεσμες υποχρεώσεις από τον φόρο εισοδήματος ανέρχονταν στα € 10,66 δις στα τέλη Ιουλίου 2013, ενώ οι ληξιπρόθεσμες υποχρεώσεις από πρόστιμα λόγω παραβιάσεων του ΚΒΣ ανέρχονταν στα € 22,02 δις.

Από την άλλη πλευρά, η πτώση των εσόδων του Τ.Π. το 2013 οφείλεται (αναπόφευκτα) και στη μεγάλη πτώση των εσόδων από τους φόρους (ΦΠΑ και ΕΦΚ) στα καύσιμα με απώλειες εσόδων ύψους άνω των € 550 εκατ. Σημειώνεται ότι η πτώση των εσόδων της κατηγορίας αυτής οφείλεται σχεδόν αποκλειστικά στις εξαιρετικά ευνοϊκές καιρικές συνθήκες τόσο στην χειμερινή περίοδο Ιαν.-Απρ.2013 όσο και στο 2μηνο Οκτ.-Νοεμβρίου 2013 και συνέβη παρά την αύξηση της φορολογίας στο πετρέλαιο θέρμανσης. Η πτώση της ζήτησης για πετρέλαιο θέρμανσης οφείλεται κυρίως στις καλές καιρικές συνθήκες, ενώ η μεγάλη αύξηση του φόρου στο πετρέλαιο θέρμανσης, απέτρεψε, προφανώς, την κατανάλωση πετρελαίου θέρμανσης με δεδομένο το γεγονός ότι η κατανάλωση αυτή ήταν δυνατό να περιοριστεί δραστικά λόγω των καλών καιρικών συνθηκών. Είναι χαρακτηριστικό ότι στην περίοδο Οκτ.-Νοεμ.2013 οι ανάγκες για χρήση πετρελαίου θέρμανσης στις περισσότερες μεγάλες πόλεις της χώρας είναι δραστικά περιορισμένες αφού η θερμοκρασία κυμαίνεται επίμονα σε σχετικά υψηλά για την εποχή επίπεδα. Επιπλέον, ακόμη και στους καλοκαιρινούς μήνες ο καιρός ήταν σχετικά ήπιος (χωρίς μεγάλες θερμοκρασίες) μειώνοντας σημαντικά την ανάγκη για κατανάλωση ηλεκτρικής ενέργειας στα κλιματιστικά. Αποτέλεσμα των ανωτέρω ήταν η μεγάλη μείωση των φορολογικών εσόδων για το κράτος, αλλά και η μη επιβάρυνση των καταναλωτών με υπερβολικές δαπάνες για πετρέλαιο θέρμανσης και για άλλα ενεργειακά προϊόντα. Οι καλές καιρικές συνθήκες και αποτελεσματική αντιμετώπιση του λαθρεμπορίου με την εξίσωση του φόρου στο πετρέλαιο θέρμανσης με τον φόρο στο πετρέλαιο κίνησης συνέβαλαν επίσης σε σημαντική μείωση των εισαγωγών πετρελαίου, για πρώτη χρονιά στην περίοδο της κρίσης στην Ελλάδα, με ευνοϊκές επιπτώσεις στο ισοζύγιο πληρωμών της χώρας. **Το σημαντικό είναι ότι το πρωτογενές πλεόνασμα στη ΓΚ το 2013 επιτεύχθηκε παρά την πολύ μεγάλη απώλεια εσόδων από την φορολογία των καυσίμων, η οποία απετέλεσε, ωστόσο, σημαντικό παράγοντα ανακούφισης των νοικοκυριών.** Τα τελευταία πλήρωσαν λιγότερο για θέρμανση και κλιματισμό το 2013 από ότι στα προηγούμενα έτη, παρά τη σημαντική αύξηση των φόρων στο πετρέλαιο

θέρμανσης. Στον Π2014 εκτιμάται ότι τα έσοδα από τους φόρους στα καύσιμα θα είναι ελαφρά αυξημένα (ΦΠΑ: 3,7%, ΕΦΚ: 2,5%) από τα καταποντισμένα επίπεδά τους το 2013. Η εκτίμηση αυτή είναι, προφανώς, υποτιμημένη, ιδιαίτερα αν οι εξαιρετικά ευνοϊκές καιρικές συνθήκες του 2013 δεν επαναληφθούν και το 2014.

Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι η συζήτηση από σήμερα για νέα μέτρα αύξησης των εσόδων και μείωσης των δαπανών στον Π2014 είναι εντελώς ανεδαφική με δεδομένη τη δυνατότητα και την αντικειμενική ανάγκη για σημαντική αύξηση των εσόδων από όλες τις ανωτέρω πηγές και ιδιαίτερα από τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας του εισπρακτικού μηχανισμού τόσο στην είσπραξη των τρεχόντων φόρων εισοδήματος, περιουσίας και δαπάνης, χωρίς την επιβολή κανενός πρόσθετου μέτρου, όσο και στην είσπραξη των άμεσων και έμμεσων φόρων παρελθόντων οικονομικών ετών (ΠΟΕ). Με την ενίσχυση του φοροεισπρακτικού μηχανισμού και με την αναμενόμενη περαιτέρω εξομάλυνση της λειτουργίας της οικονομίας το 2014-με θετική αύξηση του ΑΕΠ και της απασχόλησης (αντί της μεγάλης μείωσής τους κατά το 2013), η προβλεπόμενη αύξηση των καθαρών εσόδων του Τ.Π. κατά 3,6% το 2014 (μετά τον καταποντισμό τους κατά 5,4% το 2013 με μεταφορά σημαντικών εσόδων το 2014) μπορεί και πρέπει να υπερκαλυφθεί.

Όσον αφορά τις πρωτογενείς δαπάνες του Τ.Π., είναι πολύ πιθανό ότι η πτώση τους το 2013 θα υπερβεί το -6,4%, έναντι του -5,7% που εκτιμάται στην Εισηγητική Έκθεση του Π2014 και από -6,7% που είναι η πτώση τους στο 10μηνο.2013. Βέβαια, το τελικό αποτέλεσμα θα κριθεί και από την απόφαση για την κατανομή των πληρωμών των επιχορηγήσεων στα ασφαλιστικά ταμεία μεταξύ των Π2013 και Π2014. Επίσης, το θέμα θα κριθεί και από την εξέλιξη των εσόδων των ασφαλιστικών ταμείων στο 4^ο 3μηνο του 2013. Η πορεία είσπραξης των εσόδων αυτών είχε βελτιωθεί στο 3^ο 3μηνο 2014, έναντι του 1^{ου} 6μήνου του 2013. Ειδικότερα, εκτιμάται ότι οι επιχορηγήσεις των ΟΚΑ (συμπεριλαμβανομένου του ΕΟΠΥΥ και των Νοσοκομείων) θα ανέλθουν στα € 15,08 δις το 2013, έναντι € 14,97 δις που προέβλεπε το ΜΠΔΣ 2013-2016 και έναντι € 16.43 δις το 2012. Αυτές οι επιχορηγήσεις αναμένεται να μειωθούν στα € 12,8 δις το 2014, συμβάλλοντας κατά το μεγαλύτερο μέρος της προϋπολογιζόμενης μείωσης των πρωτογενών δαπανών του Τ.Π. το 2014. Επίσης, οι επιχορηγήσεις στους ΟΤΑ εκτιμώνται στα € 3,08 δις το 2013, από € 2,81 δις το 2012 (αύξηση κατά 9,4%), ενώ προϋπολογίζεται μόνο μικρή πτώση τους κατά 3,0% το 2014.

Σε κάθε περίπτωση, η μεγαλύτερη του αναμενόμενου πτώση των πρωτογενών δαπανών του Τ.Π. στο 10μηνο του 2013 σηματοδοτεί την μεγαλύτερη από το -5,7% πτώση αυτών των δαπανών το 2013 ως σύνολο. Αν αυτό συμβεί, τότε η επιπλέον προσαρμογή που απαιτείται το 2014 θα είναι μικρότερη από αυτή που απαιτεί ο Π2014.

Ειδικότερα, η προϋπολογιζόμενη πτώση αυτών των δαπανών το 2014 ανέρχεται στα € 2,88 δις με βάση τις εκτιμήσεις του Π2014. Το σύνολο αυτής της εξοικονόμησης θα προέλθει από την δραστική μείωση κατά € 3,1 δις των μεταβιβαστικών πληρωμών που πραγματοποιούνται από τον Τ.Π. προς τους ΟΚΑ, τους ΟΤΑ και άλλους οργανισμούς.

Για την υλοποίηση του προϋπολογισμού το 2014 εφαρμόζονται τα μέτρα που έχουν θεσπιστεί από τον Νέομ.2012 και κατά το 2013, καθώς και νέα διαρθρωτικά μέτρα που εξειδικεύονται στην τρέχουσα περίοδο. Τα κυριότερα από αυτά τα μέτρα επιδιώκουν την βελτίωση του θεσμικού πλαισίου και του μηχανισμού είσπραξης των εισφορών και καταβολής των συντάξεων των ασφαλιστικών ταμείων για την πιο αποτελεσματική αύξηση των εσόδων τους από εισφορές ασφαλισμένων και για την περαιτέρω μείωση των δαπανών για συντάξεις και για ιατροφαρμακευτική περίθαλψη.

Για παράδειγμα, σημειώνεται η προωθούμενη νέα μεγάλη μείωση των τιμών 6.000 φαρμάκων που θεσπίζεται με τροπολογία που ψηφίσθηκε στις 28/11/2013. Η ρύθμιση αυτή μειώνει τη δαπάνη του κράτους για φάρμακα στα € 2,0 δις το 2014, από € 2,5 δις που θα διαμορφωνόταν χωρίς αυτές τις μειώσεις τιμών, και από € 5,6 δις που ήταν το 2009. Επίσης, η πολιτική καταπολέμησης της ανασφάλιστης εργασίας φαίνεται ότι αποδίδει καρπούς πράγμα που, σε συνδυασμό με την αναμενόμενη αύξηση της απασχόλησης το 2014, μπορεί να συμβάλλουν στη βελτίωση της ροής εισπράξεων εσόδων από τα ασφαλιστικά ταμεία.

Συνολικά, ωστόσο, η υλοποίηση του Π2014 σε αυτόν τον τομέα θα γίνει δυνατή μόνο με την εξασφάλιση της πραγματικά ανταποδοτικής αύξησης των εσόδων των ΟΚΑ, των ΟΤΑ και των ΔΕΚΟ που εξαρτώνται έως τώρα από τις επιχορηγήσεις του Τ.Π. Γενικά, η περαιτέρω μείωση των κρατικών επιχορηγήσεων προς τους ΟΤΑ, τους ΟΚΑ, τα Νοσοκομεία, τις Αστικές συγκοινωνίες, την τριτοβάθμια εκπαίδευση, ή προς κάθε Οργανισμό ή Επιχείρηση που εξαρτιόνταν έως τώρα από το κράτος, δεν μπορεί να πραγματοποιηθεί με αποτελεσματικό τρόπο, χωρίς την σημαντική αύξηση των ιδίων εσόδων όλων αυτών των Οργανισμών. Για παράδειγμα, τα ελληνικά πανεπιστήμια δεν θα μπορέσουν να διατηρήσουν το διοικητικό και το επιστημονικό προσωπικό τους στα επίπεδα που έφτασε στην περίοδο της φούσκας του ξένου δανεισμού, αν δεν αλλάξει το θεσμικό πλαίσιο και αν δεν δραστηριοποιηθούν για να εξασφαλίσουν σημαντικά ίδια – ανταποδοτικά έσοδα. Το ίδιο ισχύει με τα νοσοκομεία και με όλες τις κρατικές ΔΕΚΟ. Το ίδιο ισχύει και για τον ΕΟΠΥΥ και για τα ασφαλιστικά ταμεία ως σύνολο. Συντάξεις και ιατροφαρμακευτική περίθαλψη χωρίς αντίστοιχες εισφορές και ίδια συμμετοχή δεν μπορεί να δίδονται σε μια οικονομία στην οποία τα φορολογικά έσοδα μειώνονται συνεχώς, πολύ πέραν της μείωσης που δικαιολογείται από την ύφεση και την ανεργία.

Παγκόσμια Οικονομία

Στο προηγούμενο 7ήμερο οι μελλοντικές κινήσεις των κεντρικών τραπεζών σε επίπεδο νομισματικής πολιτικής συγκέντρωσαν το επενδυτικό ενδιαφέρον, μετά τις εξελίξεις: i) Στην Ευρωζώνη, όπου η πρόσφατη απόφαση της ΕΚΤ να μειώσει τα βασικά της επιτόκια κατά 0,25% ανέσυρε στην επιφάνεια τις διαφωνίες που υπήρχαν εντός της κεντρικής τραπεζής για τη σκοπιμότητα της κίνησης. Ο διαχωρισμός Βορρά και Νότου αρχίζει να γίνεται πιο αισθητός. ii) Στις ΗΠΑ, όπου οι επενδυτές προσπαθούν να προσδιορίσουν τις σκέψεις της ομοσπονδιακής τραπεζής μετά τη δημοσιοποίηση των πρακτικών του συμβουλίου νομισματικής πολιτικής (FOMC) της Fed την 29-30 Οκτωβρίου 2013 και iii) Στην Ιαπωνία, όπου η απόφαση της ΤτΙαπωνίας να διατηρήσει το πρόγραμμα αγοράς ιαπωνικών χρεογράφων (ετήσιος ρυθμός ¥50-60 τρις.) για όσο χρονικό διάστημα απαιτηθεί μέχρι να επιτευχθεί ο στόχος για πληθωρισμό 2% επιβεβαιώνει τις εκτιμήσεις περί διατήρησης του προγράμματος για τουλάχιστον ένα ακόμα έτος.

Στις ΗΠΑ, Ο πληθωρισμός με βάση τον ΔΤΚ υποχώρησε σε 1,0% τον Οκτ.2013 – το χαμηλότερο επίπεδο των τελευταίων 4 ετών - από 1,2% τον Σεπτ.2013, ενώ αντίστοιχα ο **δομικός ΔΤΚ** (εξαιρουμένων των τροφίμων και καυσίμων) διατηρήθηκε στο 1,7%. Επίσης, ο πληθωρισμός με βάση το ΔΤΠ διατηρήθηκε στο 0,3% τον Οκτ.2013. Οι εξελίξεις αυτές θέτουν και πάλι επί τάπητος την πολιτική της FED, όσον αφορά τον χρόνο που θα επιλέξει η Ομοσπονδιακή Τράπεζα για έναρξη της διαδικασίας περιορισμού του προγράμματός της με βάση το οποίο αυξάνει την προσφορά χρήματος στις ΗΠΑ με την αγορά κρατικών ομολόγων ύψους \$ 85 μηνιαίως. Έως πρόσφατα είχαν δημιουργηθεί προσδοκίες ότι η έναρξη της διαδικασίας περιορισμού αυτού του προγράμματος (tapering) είχε αναβληθεί για μετά το 1^ο 3μηνο 2014. Ωστόσο, από τα πρακτικά της συνεδρίασης της Επιτροπής Νομισματικής Πολιτικής της FED (FOMC) της 29-30 Οκτωβρίου προκύπτει τώρα ότι η έναρξη του tapering μπορεί να αποφασιστεί στις επόμενες συνεδριάσεις της FOMC. Επομένως, οι αγορές έχουν επαναπροσδιορίσει τις προσδοκίες τους, λαμβάνοντας υπόψη και τη μεγαλύτερη του αναμενομένου αύξηση του ΑΕΠ κατά 2,8% σε ετησιοποιημένη βάση στο 3^ο 3μηνο.2013 καθώς και τη σημαντική αύξηση της απασχόλησης στο 3μηνο Αυγούστου-Οκτωβρίου 2013 και την πτώση των εβδομαδιαίων αιτήσεων για εγγραφή στα ταμεία ανεργίας στις 323.000 την εβδομάδα που έληξε την 16.11.2013. Σε αυτά προστίθεται τώρα και η προαναφερθείσα πτώση του πληθωρισμού στο 1,0%, αλλά και η άνοδος των βασικών χρηματιστηριακών δεικτών στις ΗΠΑ σε επίπεδα ρεκόρ. Η διαφαινόμενη εξομάλυνση των σχέσεων των ΗΠΑ με το Ιράν ενισχύει ακόμη περισσότερο τις προσδοκίες των επενδυτών για ομαλή πορεία της παγκόσμιας οικονομίας στα επόμενα έτη. Επομένως, δεν αποκλείεται η έναρξη του tapering ακόμη και

μέσα στο 2013, με την προϋπόθεση ότι η αύξηση της απασχόλησης θα είναι σημαντική, με δημιουργία άνω των 200.000 νέων θέσεων εργασίας, και τον Νοέμ.2013. Στα αρνητικά, καταγράφεται, βέβαια, η μεγάλη πτώση της καταναλωτικής εμπιστοσύνης (Conference Board), η οποία, ωστόσο, δεν γίνεται κατανοητή σε μια περίοδο κατά την οποία όλα όσα προαναφέρθηκαν είναι θετικά. Ακόμη και οι **λιανικές πωλήσεις** ενισχύθηκαν τον Οκτ.2013 κατά 0,4% σε μηνιαία βάση και κατά 3,9% σε ετήσια βάση.

Στη Ζώνη του Ευρώ, ο ενοποιημένος δείκτης PMI μειώθηκε στο 51,5 τον Νοέμ.2013 (Οκτ.2013: 51,9) και συνεχίζει να δείχνει θετική αύξηση του ΑΕΠ στο 4^ο 3μηνο.2013, αλλά στα ίδια χαμηλά επίπεδα (0,1% σε 3μηνιαία βάση) όπως και στο 3^ο 3μηνο.2013. Η χειροτέρευση προήλθε από την πτώση στον δείκτη PMI στις υπηρεσίες στο 50,9 τον Νοέμ.2013, από 51,6 τον Οκτ.2013, ενώ ο αντίστοιχος δείκτης στη μεταποίηση αυξήθηκε ελαφρά στο 51,5 τον Νοέμ.2013, από 51,3 τον Οκτ.2013. Αρκετά βελτιωμένοι είναι οι υποδείκτες της παραγωγής και των νέων παραγγελιών, επιβεβαιώνοντας την ανάκαμψη της μεταποίησης. Επίσης, ο υποδείκτης της απασχόλησης βελτιώθηκε στο 49,1 τον Νοέμ.2013, από 48,8 τον Οκτ.2013, δείχνοντας ότι η τάση πτώσης της απασχόλησης επιβραδύνεται ουσιαστικά. Όσον αφορά τις επιμέρους χώρες, είναι χαρακτηριστικό ότι ο ενοποιημένος δείκτης PMI βελτιώθηκε **στη Γερμανία** (Νοέμ.2013: 54,3, Οκτ.2013: 53,2) με τη βελτίωση να παρατηρείται τόσο στη βιομηχανία όσο και στις υπηρεσίες. Μάλιστα, στη χώρα αυτή σημειώθηκε και μεγαλύτερη του αναμενομένου βελτίωση του δείκτη επιχειρηματικού κλίματος IFO (Νοέμ.2013: 109,3, Οκτ.2013: 107,4) δείχνοντας ότι η αύξηση του ΑΕΠ στη χώρα αυτή θα είναι πιο σημαντική, άνω του 0,5% σε 3μηνιαία βάση στο 4^ο 3μηνο.2013, από +0,3% στο 3^ο 3μηνο.2013. Αντίθετα, **στη Γαλλία** ο ενοποιημένος δείκτης PMI μειώθηκε στο 48,5 (χαμηλό επίπεδο 5 μηνών) τον Νοέμ.2013, από 50,5 τον Οκτ.2013. Έτσι, παρά τη διατήρηση του δείκτη επιχειρηματικού κλίματος στο 95 τον Νοέμ.2013, όπως και τον Οκτ.2013, η δυνατότητα επίτευξης θετικού ρυθμού αύξησης του ΑΕΠ στο 4^ο 3μηνο.2013, μετά την πτώση του κατά -0,1% στο 2^ο 3μηνο.2013, δεν είναι σημαντική. Τέλος, αρνητική εξέλιξη στη ΖτΕ αποτελεί η σημαντική επιδείνωση του δείκτη καταναλωτικής εμπιστοσύνης στο -15,4 τον Νοέμ.2013, από -14,5 τον Οκτ.2013.

Στην Ιαπωνία, η ΤτΙαπωνίας αποφάσισε στις 21 Νοέμ. 2013 να συνεχίσει την ενίσχυση της νομισματικής βάσης κατά ¥ 60-70 τρις το χρόνο κυρίως μέσω αγοράς ιαπωνικών κρατικών ομολόγων για όσο χρειαστεί ώστε να επιτευχθεί ο στόχος του 2% για τον πληθωρισμό το 2015. Ο διοικητής της ΤτΙαπωνίας τόνισε ότι είναι ακόμη νωρίς για να κρίνει κανείς αν χρειάζεται αλλαγή της νομισματικής πολιτικής, αλλά ότι αυτή μπορεί να πραγματοποιηθεί έγκαιρα αν κριθεί αναγκαίο. Ωστόσο, πολλοί αναλυτές εκτιμούν ότι η ΤτΙαπωνίας θα χρειαστεί να μεταθέσει χρονικά το στόχο για τον πληθωρισμό στο 2% μετά το 2015, συνεχίζοντας την πολιτική της

ποσοτικής ενίσχυσης της ρευστότητας στην οικονομία ακόμη και μετά το 2014.

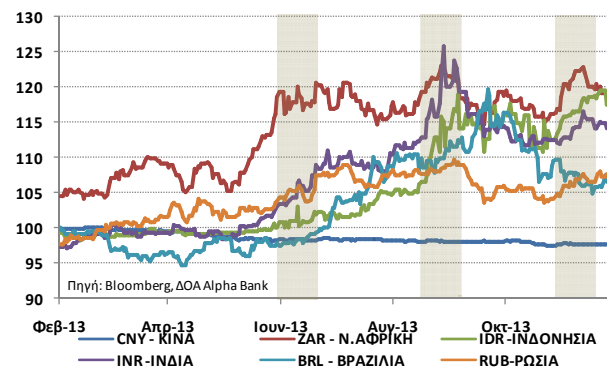
Προς το παρόν, η σημαντική ενίσχυση της ρευστότητας στην εγχώρια οικονομία συμβάλλει στην εντυπωσιακή αύξηση των εισαγωγών κατά και του ελλείμματος του εμπορικού ισοζυγίου της Ιαπωνίας, παρά τη μεγάλη διολίσθηση του Γιέν και την επίσης ικανοποιητική αύξηση των εξαγωγών. Ειδικότερα, τον Οκτ.2013 και τον Σεπτ.2013 σημειώθηκε αύξηση των εισαγωγών κατά 26,1% και 16,5% σε ετήσια βάση αντίστοιχα, ενώ η αύξηση των εξαγωγών ήταν 18,6% και 11,5% αντίστοιχα. Ως αποτέλεσμα, το έλλειμμα στο εμπορικό ισοζύγιο διαμορφώθηκε στα € 1.072 δις τον Οκτ.2013, έναντι € 1.128 δις τον Σεπτ. 2013. Η μεγάλη αύξηση των εισαγωγών οφείλεται τόσο στην επίδραση βάσης καθώς πριν από ένα έτος οι εισαγωγές είχαν μειωθεί σε μηνιαία βάση όσο και στη μεγάλη αύξηση των εισαγωγών ενέργειας λόγω του κλεισίματος των πυρηνικών εργοστασίων της χώρας. Τους επόμενους μήνες το εμπορικό έλλειμμα της Ιαπωνίας αναμένεται να διευρυνθεί περαιτέρω καθώς θα υπάρχει αυξημένη εσωτερική ζήτηση πριν την αύξηση των τιμών λόγω της επιβολής της αύξησης του φόρου κατανάλωσης τον Απρ. 2014. Παράλληλα, η ανάκαμψη της παγκόσμιας οικονομίας είναι αργή, ενώ οι εξαγωγές στην Κίνα θα επηρεαστούν αρνητικά από την διένεξη στην οποία βρίσκονται οι δύο χώρες, και πάλι μόλις ένα χρόνο μετά, για τα νησιά Senkaku της ανατολικής θάλασσας της Κίνας που είναι πλούσια σε πετρέλαιο, φυσικό αέριο και αλιεύματα.

Στην Κίνα, ο δείκτης PMI στη μεταποίηση που καταρτίζεται από την HSBC/Markit, σύμφωνα με την πρώτη μέτρηση, υποχώρησε το Νοέμ. 2013 σε 50,4 από 50,9 τον Οκτ. 2013 και ήταν χαμηλότερος από τις προβλέψεις των αναλυτών. Όλοι οι υποδείκτες σημείωσαν μείωση εκτός από τον υποδείκτη της παραγωγής που αυξήθηκε από 51,1 τον Οκτ. 2013 σε 51,3 το Νοέμ. 2013, το υψηλότερο επίπεδο των τελευταίων 8 μηνών. Παράλληλα, ο υποδείκτης των αποθεμάτων προϊόντων μειώθηκε σε 49,8 από 50,2 τον Οκτ. 2013 καθώς οι επιχειρήσεις περιορίζουν την αποθεματοποίηση προϊόντων. Επίσης, ο υποδείκτης των νέων παραγγελιών υποχώρησε σε 51,0 από 51,5 τον Οκτ. 2013, με μεγαλύτερη την υποχώρηση του υποδείκτη των νέων παραγγελιών εξαγωγών σε 49,4 από 51,3 τον Οκτ. 2013 καθώς φαίνεται ότι η ζήτηση από το εξωτερικό υποχωρεί.

Στις αναδυόμενες αγορές, οι επενδυτές μπορεί να εμφανίζονται καθησυχασμένοι ότι η νέα πρόεδρος της Fed δεν θα αλλάξει άμεσα την επιτοκιακή πολιτική στις ΗΠΑ και κατά συνέπεια δε θα προκληθούν μαζικές εκροές από τις χώρες αυτές, ωστόσο η πιθανότητα (έστω και μικρή) ανακοίνωσης εντός του Δεκεμβρίου για περιορισμό του προγράμματος αγοράς ομολόγων από τη Fed προκαλεί υψηλή μεταβλητότητα στις αγορές αυτών των χωρών. Χαρακτηριστικό παράδειγμα η πορεία των εθνικών νομισμάτων έναντι του δολαρίου ΗΠΑ.

Η πλειονότητα των νομισμάτων των χωρών της ομάδας BRICS (Βραζιλία, Ρωσία, Ινδία, Κίνα, Νότια

Αφρική) συνεχίζει να εμφανίζει τάσεις διολίσθησης έναντι του δολαρίου ΗΠΑ (βλέπε το Διάγραμμα), καθώς υπάρχουν τάσεις ρευστοποιήσεων σε ομόλογα και μετοχές και εκροές κεφαλαίων από αυτές τις αγορές.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η περίπτωση της Ινδονησίας όπου μόνο την περίοδο από την 1^η έως την 22^α Νοεμβρίου υπήρξαν εκροές επενδυτικών κεφαλαίων από διεθνή χαρτοφυλάκια ύψους \$ 2,1 δις. Εξαίρεση αποτελεί το Ρεάλ της Βραζιλίας το οποίο διαπραγματεύεται 7,1% χαμηλότερα από το υψηλότερο σημείο διολίσθησης του έναντι του δολαρίου εντός του 2013, καθώς τα υπόλοιπα νομίσματα δεν απέχουν πολύ από την μέχρι σήμερα υψηλότερη τιμή διολίσθησής τους.

Ειδικότερα, το Yuan της Κίνας διαπραγματεύεται 2,4% χαμηλότερα του υψηλού του επιπέδου εξασθένισης, το Ραντ της Νοτίου Αφρικής 3,4%, η Ρουπία της Ινδονησίας 1,7% και το ρούβλι της Ρωσίας 1,9%. Υπάρχει δηλαδή μια μικρή σταθεροποίηση, αλλά το ύψος της μεταβλητότητας θα φανεί όταν η FED θα θέσει πραγματικά σε ισχύ την νέα πολιτικής της για τον σταδιακό περιορισμό (και τελικά τον τερματισμό) των μηνιαίων αγορών ομολόγων, όπως προαναφέρθηκε

Στις αγορές κεφαλαίου, στην Ευρώπη σημειώθηκαν ρευστοποιήσεις το τελευταίο 7ημερο, παρά το ότι οι επενδυτές εκτιμούν τώρα ότι η διατήρηση του πληθωρισμού σε χαμηλά επίπεδα θα οδηγήσει την ΕΚΤ να μειώσει εκ νέου τα βασικά της επιτόκια. Σε αυτό το κλίμα θετικό ρόλο διαδραμάτισαν οι δηλώσεις του Διοικητού της ΤτΕστονίας, ότι η ΕΚΤ είναι προετοιμασμένη να μειώσει περαιτέρω το κόστος δανεισμού. Πολλά θα εξαρτηθούν από τα στοιχεία που θα δημοσιευθούν πριν την επόμενη συνεδρίαση του ΔΣ της ΕΚΤ, η οποία είναι προγραμματισμένη για τις 5.12.2013.

		25.11.2013	18.11.2013	+/- μβ		25.11.2013	18.11.2013	+/- μβ
Ελλάδα	1	8,56%	8,27%	29	S	779	800	-21
Ισπανία	0	4,15%	4,06%	9	Y	155	167	-12
Ιταλία	Y	4,09%	4,07%	1		188	196	-8
Πορτογαλία	B	5,90%	5,89%	1	C	357	362	-5
Γαλλία	O	2,18%	2,17%	1	D	52	50	1
Ολλανδία	D	2,04%	2,03%	1	S	38	37	1
Γερμανία	S	1,72%	1,70%	3		23	21	2

Πηγή: Bloomberg

Με βάση τα ανωτέρω, η διαφορά απόδοσης του 10ετούς πορτογαλικού ομολόγου σε σχέση με την αντίστοιχη του 10ετούς γερμανικού, μειώθηκε σε

εβδομαδιαία βάση στις 417 μ.β. από 419 μ.β. σε αντίθεση με εκείνη του 10ετούς ιταλικού ομολόγου με το 10ετές γερμανικό που αυξήθηκε στις 242 μ.β. από 236 μ.β. που ήταν προ εβδομάδος.

Αγορές συναλλάγματος: Ο σταθμισμένος δείκτης δολαρίου ο οποίος μετρά την επίδοση του δολαρίου έναντι 6 βασικών νομισμάτων ανήλθε στο 80,92 την 25.11.2013, από 80,68 την 19.11.2013 (+0,3%). Θετικά θα έπρεπε να επηρεάζει το δολάριο η ανακοίνωση στοιχείων που δείχνουν ικανοποιητική ανάπτυξη της οικονομίας των ΗΠΑ και στο 4^ο 3μηνο.2013, καθώς και η προοπτική έναρξης του tapering ενωρίτερα από τις εκτιμήσεις που υπήρχαν έως το προηγούμενο 7ήμερο. Παρόλα αυτά, το ευρώ διαπραγματευόταν στα 1,3512 USD/EUR την 25.11.2013 από 1,3502 USD/EUR την 19.11.2013.

Η Αγγλική στερλίνα υποχώρησε από το υψηλό ενός μηνός (1,6240 USD/GBP), καθώς οι εγκρίσεις στεγαστικών δανείων στο Ηνωμένο Βασίλειο μειώθηκαν απροσδόκητα τον Οκτ.2013 στις 42.808 από 43.182 (αναθεωρημένη μέτρηση) τον. Σεπ.2013 έναντι εκτίμησης της αγοράς για αύξησή τους στις 45.000. Η εξέλιξη αυτή περιόρισε τις προσδοκίες για ισχυρότερη ανάπτυξη στο 4^ο 3μηνο.2013. Αναλυτικότερα, η στερλίνα σε εβδομαδιαία βάση κατέγραψε κέρδη έναντι του δολαρίου ΗΠΑ (+0,5%) όσο και οριακές απώλειες έναντι του ευρώ (-0,5%). Διαπραγματευόταν με το δολάριο στα \$1,6175 και με το ευρώ στις £0,8355 την 25.11.2013 από \$1,6091 και £0,8395 την 19.11.2013. Σε βραχυχρόνιο ορίζοντα οι προοπτικές περαιτέρω ενισχύσεως της στερλίνας ενδεχομένως να απομακρύνονται, καθώς το τελευταίο διάστημα πολλά θετικά στοιχεία για την αναπτυξιακή πορεία της οικονομίας του Η. Βασιλείου έχουν ήδη ενσωματωθεί στα τρέχοντα επίπεδα.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ

Ελληνική Οικονομία

Προϋπολογισμός 2014 (Π2014): Στην Εισηγητική Έκθεση του Π2014, αναφέρονται οι εκτιμήσεις της Κυβέρνησης *όσον αφορά την εξέλιξη του ΑΕΠ* (σε σταθερές τιμές του 2005). Οι εκτιμήσεις αυτές συμφωνήθηκαν, προφανώς, με την Τρόικα πριν τη δημοσίευση των στοιχείων για την περιορισμένη πτώση του ΑΕΠ κατά 3,99% στο 9μηνο.2013. Για να επαληθευτούν, θα πρέπει η

πτώση του ΑΕΠ στο τρέχον 4^ο 3μηνο 2013 να υπερβεί το -4,0% σε ετήσια βάση, από -2,96% στο 3^ο 3μηνο.2013 και από 3,67% στο 2^ο 3μηνο.2013. Ειδικότερα, προβλέπεται πτώση του πραγματικού ΑΕΠ κατά -4,0% το 2013 και ανάκαμψη με αύξησή του κατά 0,6% το 2014 (για πρώτη φορά θετική ανάπτυξη από το 2007). Ωστόσο προβλέπεται μεγάλη πτώση του ονομαστικού ΑΕΠ κατά -5,6% στα € 182,91 δις το 2013 και ελάχιστη αύξησή του κατά 0,1% στα € 183,1 δις το 2014, με τον αποπληθωριστή του ΑΕΠ να σημειώνει μεγάλη πτώση κατά -1,7% το 2013 και κατά -0,5% το 2014.

Η ιδιωτική κατανάλωση εκτιμάται να σημειώσει μεγάλη πτώση κατά -6,7% το 2013 (2012: -9,1%), η οποία θα περιοριστεί στο -1,6% το 2014. **Η δημόσια κατανάλωση** θα σημειώνει επίσης μεγάλη πτώση κατά -4,9% το 2013 (2012: -4,2%) και κατά -4,0% το 2014. **Οι καθαρές εξαγωγές** θα συνεχίσουν να έχουν σημαντική θετική επίπτωση στην αύξηση του ΑΕΠ κατά 2,6 π.μ. το 2013 και κατά 1,6 π.μ. το 2014. Τέλος, οι συνολικές επενδύσεις θα είναι μειωμένες και πάλι κατά -5,9% το 2013 (2012: -19,2%) για να σημειώσουν αύξηση κατά 5,3% το 2014.

Το πρωτογενές ισοζύγιο της ΓΚ το 2013 εκτιμάται τώρα να είναι πλεονασματικό στα € 812 εκατ. (0,4% του ΑΕΠ), έναντι ελλείμματος €2,914 δις. το 2012 (-1,5% του ΑΕΠ). Το 2014 προβλέπεται ακόμα μεγαλύτερο πλεόνασμα ύψους €2,956 δις. (1,6% του ΑΕΠ). Σημειώνεται ότι στα στοιχεία αυτά δεν συμπεριλαμβάνονται: α) τα έσοδα ύψους € 3,11 δις για το 2013 και € 2,45 δις για το 2014 από τις επιστροφές στην Ελλάδα των κερδών της ΕΚΤ και των εθνικών κεντρικών τραπεζών των χωρών της ΖΤΕ από τα ελληνικά κρατικά ομόλογα που είχαν στην κατοχή τους (SMP και ANFA). Μάλιστα, το αποτέλεσμα αυτό για το 2013 είναι καλύτερο από αυτό που είχε αρχικά εκτιμηθεί στο Μεσοπρόθεσμο 2013-2016 και παρά την μεγάλη μείωση των καθαρών εσόδων του Τ.Π., όπως αναφέρεται στην Επισκόπηση.

Ειδικότερα, όσον αφορά την εκτέλεση του Π2013 από την πλευρά των εσόδων σημειώνονται επίσης και τα ακόλουθα:

Τα έσοδα από τους άμεσους φόρους προβλέπεται να διαμορφωθούν τελικά κατά € 233 εκατ. χαμηλότερα από ότι τα προβλεπόμενα στο Μεσοπρόθεσμο ΜΠΔΣ 2013-2016. Αυτό θα συμβεί παρά το ότι τα έσοδα από τον ΦΕΦΠ θα ανέλθουν τελικά στα € 7,98 δις το 2013, από € 7,76 δις που είχαν προϋπολογιστεί. Η εξέλιξη αυτή οφείλεται ασφαλώς στην πρόβλεψη για τεράστια πτώση των εσόδων από τον ΦΕΦΠ το 2013, η οποία διευκόλυνε τις αρμόδιες υπηρεσίες να θεωρήσουν ως επιτυχία την τελική πτώση των εσόδων από τον φόρο αυτό κατά -19,9%. Από την άλλη πλευρά, φαίνεται τώρα ότι η πτώση των εσόδων από άμεσους φόρους σε σχέση με τον προϋπολογισμό τους οφείλεται αποκλειστικά στη μεγάλη υστέρηση των εσόδων από τους φόρους περιουσίας κατά περίπου € 1,0 δις σε σχέση με το ποσό που είχε προβλεφθεί στο ΜΠΔΣ το οποίο ήταν ήδη σημαντικά υποεκτιμημένο. Σύμφωνα με την Εισηγητική Έκθεση του Π2014, η

απόκλιση αυτή οφείλεται κατά ένα μέρος στην παράταση που δόθηκε στην αποπληρωμή των φόρων περιουσίας τρέχοντος έτους (ΦΑΠ 2013) και παρελθόντων οικονομικών ετών (ΦΑΠ 2011 και 2012), η είσπραξη των οποίων θα ολοκληρωθεί τον Φεβ.2014. Ωστόσο, αυτή η εξήγηση ελάχιστα δικαιολογεί την πρόβλεψη για είσπραξη εσόδων από τους φόρους περιουσίας ύψους € 3,94 δις το 2014. Ο μόνος τρόπος για να εισπραχθεί αυτό το ποσό το 2014 είναι με την είσπραξη περί τα € 2,0 δις από τους φόρους περιουσίας που επιβλήθηκαν το 2013, όπως αναλύεται στην Επισκόπηση. Σε κάθε περίπτωση, η υπέρμετρη φορολογική επιβάρυνση από τους φόρους περιουσίας που επιβλήθηκε το 2013, οδήγησε σε απώλεια εσόδων όχι μόνο από τους φόρους περιουσίας αλλά και από τους φόρους εισοδήματος έναντι του 2012.

γ) Τα έσοδα από τον ΦΠΑ εκτιμάται ότι θα είναι ελαφρά μειωμένα (κατά € 100 εκατ.) σε σχέση με τις προβλέψεις του ΜΠΔΣ και ότι θα μειωθούν τελικά κατά -8,8% σε ετήσια βάση το 2013, μετά τη μεγάλη πτώση τους κατά -11,4% το 2012. Ωστόσο, θα πρέπει να σημειωθεί ότι τα έσοδα στην κατηγορία λοιπών, όπου περιλαμβάνει και τον ΦΠΑ στην εστίαση, θα είναι αυξημένα κατά € 161 εκατ. έναντι του στόχου που είχε τεθεί στο ΜΠΔΣ, παρά την μείωση του ΦΠΑ στην εστίαση στο 13%. Επιπλέον, ο Π2014 προβλέπει πτώση των εσόδων από τον ΦΠΑ των λοιπών προϊόντων (εκτός καυσίμων και καπνού) κατά -9,0% το 2013, ενώ το 10μηνο Ιαν.-Οκτ.2013 η πτώση τους έχει περιοριστεί στο -7,4%. Συνολικά, τα έσοδα από τον ΦΠΑ στο 10μηνο.2013 ήταν μειωμένα κατά -9,5% και αναμένεται ότι η πτώση τους το 2013 δεν θα υπερβεί τελικά το -8,5%. Η πτώση αυτή είναι και πάλι πολύ μεγάλη, παρά το ότι οφείλεται κατά ένα μέρος στην απώλεια εσόδων από τον ΦΠΑ των καυσίμων λόγω των καλών καιρικών συνθηκών, όπως προαναφέρθηκε. Όπως έχουν αποδείξει οι έρευνες του ΣΔΟΕ η φοροδιαφυγή στον τομέα του ΦΠΑ έχει λάβει πολύ μεγάλες διαστάσεις και αυτή η φοροδιαφυγή στον ΦΠΑ έχει ελαχιστοποιήσει και τα πραγματικά έσοδα από τον ΦΕΝΠ. Η έναρξη μιας διαδικασίας σταδιακής βελτίωσης του φοροεισπρακτικού μηχανισμού σε αυτόν τον τομέα μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα τη σημαντική αύξηση των εσόδων από το 2014, αντί της νέας μείωσής τους κατά -0,8% που προβλέπει ο Π2014.

δ) Τέλος, η υστέρηση στα έσοδα από τον ΕΦΚ ενεργειακών προϊόντων ανήλθε στα € 273 εκατ. και οφείλεται στην μείωση της ζήτησης για πετρέλαιο θέρμανσης κατά 70% το 2013 για τους λόγους που αναλύθηκαν στην Επισκόπηση. Σημειώνεται ότι η πτώση των εσόδων αυτών εκτιμάται στο -9,5% στον Π2014, ενώ στο 10μηνο Ιαν.-Οκτ.2013 τα έσοδα αυτά εμφανίζονται μειωμένα κατά -19,5%. Είναι πολύ πιθανό, επομένως ότι η πτώση τους το 2013 θα υπερβεί τα € 350 εκατ. αφού ούτε τον Νοέμβριο του 2013 χρησιμοποιήθηκε πετρέλαιο θέρμανσης στην Αθήνα και σε πολλές άλλες μεγάλες πόλεις της χώρας. Από την άλλη πλευρά, η αύξηση των

εσόδων αυτών το 2014 θα είναι πολύ μεγαλύτερη από το +2,5% που προβλέπει ο Π2014.

Σε κάθε περίπτωση, ακόμη και με τις ανωτέρω δυσμενέστερες των αναμενομένων εξελίξεις στις επιστροφές φόρων, στη φορολογία των ακινήτων και στον ΦΠΑ, γεγονός παραμένει ότι η χώρα θα έχει ένα σημαντικό **πρωτογενές πλεόνασμα στη ΓΚ από το 2013. Με αυτό το δεδομένο και με τις αναπτυξιακές προοπτικές της οικονομίας να βελτιώνονται ταχέως, η υλοποίηση του Π2014 με την επίτευξη πρωτογενούς πλεονάσματος στη ΓΚ ύψους άνω του 1,6% του ΑΕΠ για το 2014 θα πρέπει να θεωρείται απολύτως εφικτή.**

Όσον αφορά στους λοιπούς τομείς που συνθέτουν την Γενική Κυβέρνηση σημειώνεται ότι το καθαρό πλεόνασμά τους αυξήθηκε στα € 3,48 δις το 2013, από € 0,95 δις το 2012, ενώ αναμένεται να διαμορφωθεί στα € 1,0 δις το 2014, λαμβάνοντας υπόψη και τη μείωση των επιχορηγήσεών τους από τον Τ.Π.

Τέλος, ο στόχος για τις ληξιπρόθεσμες οφειλές που θα πληρωθούν το 2013 αναπροσαρμόζεται στα € 6,595 δις., ενώ επιπλέον ποσό ύψους € 1,5 δις. θα πληρωθούν το 2014. Σημειώνεται ότι από τον Δεκ.2012 μέχρι και τον Οκτ.2013, έχει ολοκληρωθεί η αποπληρωμή ληξιπρόθεσμων οφειλών προς ιδιώτες ύψους € 5,187 δις.

Όσον αφορά το 2014, ο Π2014 προβλέπει το πρωτογενές πλεόνασμα της γενικής κυβέρνησης θα αυξηθεί στα € 2,956 δις. ή 1,6% του ΑΕΠ. Η βελτίωση αυτή θα προέλθει κυρίως από την βελτίωση στον Κρατικό Προϋπολογισμό τόσο από την πλευρά των εσόδων όσο και των δαπανών. Συγκεκριμένα, το πρωτογενές ισοζύγιο του Κ.Π. εκτιμάται στα € 3,3 δις. (χωρίς να συμπεριλαμβάνονται έσοδα ύψους € 2,6 δις. από τα SMP και ANFA). Ο Τ.Π. θα εμφανίζει πλεόνασμα ύψους € 5,0 δις., έναντι ελλείμματος €131 εκατ. το 2013, το οποίο θα προέλθει από την αύξηση των καθαρών εσόδων κατά 3,6%, αλλά και την νέα μείωση των πρωτογενών δαπανών κατά -6,4%.

Ειδικότερα για το 2014 σημειώνεται: α) η ανακατανομή των εσόδων του φόρου εισοδήματος υπέρ του ΦΕΝΠ με αντίστοιχη μείωση των εσόδων από τον ΦΕΦΠ λόγω της ανακατάταξης ορισμένων επαγγελματικών ομάδων και μικρών επιχειρήσεων από τον δεύτερο φόρο στον πρώτο και λόγω των νέων μέτρων αύξησης των εσόδων από την πηγή αυτή με την κατάργηση του αφορολόγητου και με μείωση φορολογικών απαλλαγών. β) η εντυπωσιακή αύξηση στον φόρο στην περιουσία στα € 3,9 δις., για τους λόγους που αναφέρθηκαν στην Επισκόπηση, γ) η μείωση των εσόδων των άμεσων φόρων ΠΟΕ το 2014, όπως επίσης προαναφέρθηκε, δ) την νέα μείωση των εσόδων από τον ΦΠΑ κατά -0,8%, μετά την πτώση τους κατά -8,8% το 2013 και -11,4% το 2012 και την αύξηση των εσόδων από ΕΦΚ καυσίμων αλλά και του ΦΠΑ στα πετρελαιοειδή και ε) τη μεγάλη μείωση εσόδων από τους φόρους επί των συναλλαγών, λόγω της μη επανάλιψης της είσπραξης σημαντικών εσόδων από τις τράπεζες από τους φόρους συγκέντρωσης κεφαλαίων κ.ά.

Από την άλλη πλευρά, η εκτιμώμενη νέα μεγάλη πτώση, κατά -6,4%, των πρωτογενών δαπανών του Τ.Π. το 2014, έναντι της πτώσης τους κατά -5,7% το 2013 θα προέλθει από την πτώση στις πρόσθετες και παρεπόμενες δαπάνες αλλά και στις καταναλωτικές δαπάνες, ενώ δεν έχει προϋπολογιστεί μείωση στις αποδοχές και τις συντάξεις, το ύψος των οποίων διαμορφώνεται στα €17,7 δισ. και το 2014.

Εκτέλεση Προϋπολογισμού 2013: Στο 10μηνο Ιαν.-Οκτ.2013, το πρωτογενές ισοζύγιο του Κ.Π. είναι πλεονασματικό στα € 1,0 δισ. (χωρίς να περιλαμβάνονται στα έσοδα ύψους €1,5 δισ. που μεταφέρθηκαν στην Ελλάδα από τα κέρδη των κεντρικών τραπεζών των χωρών της ΖτΕ από την διακράτηση ελληνικών ομολόγων), έναντι ελλείμματος €1,138 δισ. το αντίστοιχο διάστημα 2012 και έναντι στόχου για το 10μηνο 2013 για έλλειμμα ύψους €3,037 δισ. Στον τομέα των Πρωτογενών Δαπανών του Τ.Π.:

(α) Οι δαπάνες της κεντρικής κυβέρνησης για μισθολογικές αποδοχές και για συντάξεις ήταν σημαντικά μειωμένες κατά -8,4% στο 10μηνο Ιαν.-Οκτ. 2013, μετά την πτώση τους κατά -6,9% στο 10μηνο του 2012. Ειδικότερα, σημειώνεται η μεγάλη πτώση των μισθολογικών αμοιβών στην κεντρική διοίκηση και στα νοσοκομεία κατά -7,8% και -12,8% αντίστοιχα. Επίσης, οι πληρωμές για συντάξεις ήταν μειωμένες στο 1^ο 10μηνο 2013 κατά -9,3% σε ετήσια βάση, ενώ για το έτος 2013 ως σύνολο έχει προγραμματιστεί η μείωσή τους κατά -12,2%.

(β) Οι επιχορηγήσεις των ασφαλιστικών ταμείων (Α.Τ.) ήταν επίσης σημαντικά μειωμένες στα € 10,89 δισ. στο 1^ο 10μηνο του 2013, από € 12,54 δισ. στο 1^ο 10μηνο του 2012. Στο 10μηνο Ιαν.-Οκτ.2013 έχει ήδη καταβληθεί το 86,2% της προγραμματισμένης συνολικής επιχορήγησης για το τρέχον έτος. Η επιχορήγηση του ΙΚΑ ανήλθε στα € 2,5 δισ. στο 1^ο 10μηνο του 2013 (το 90,5% της προγραμματισμένης ετήσιας επιχορήγησης του) και ήταν σημαντικά μειωμένη έναντι του 1^{ου} 10μήνου του 2012, όπου είχε διαμορφωθεί στα € 3,37 δισ.

Συνεχίζεται η αύξηση της επιχορήγησης του ΟΑΕΕ στα € 1,33 δισ. το 10μηνο 2013, δηλαδή στο 95% της προγραμματισμένης ετήσιας επιχορήγησης του Οργανισμού αυτού που έχει προσδιοριστεί από το ΜΠΔΣ 2013-2016 στα € 1,4 δισ. έναντι της τελικής διαμόρφωσής της στα € 1,43 δισ. το 2012.

Στον τομέα των Καθαρών Εσόδων του Τ.Π. σημειώνεται:

α) Η συνεχιζόμενη μεγάλη μείωση στα έσοδα από τον φόρο εισοδήματος φυσικών προσώπων (ΦΕΦΠ) κατά -20,4% το 10μηνο Ιαν.-Οκτ.2013. Ο στόχος για έσοδα ύψους €7,982 δισ. για το 2013 είναι πλέον εφικτός, αν και τα έσοδα αυτά εμφανίζονται αρκετά μειωμένα κατά -19,9% το 2013 συνολικά. Η εξέλιξη αυτή οφείλεται στην μεγάλη καθυστέρηση υποβολής των φορολογικών δηλώσεων το 2013 και της αποστολής των εκκαθαριστικών σημειωμάτων, αλλά σηματοδοτεί επίσης μεγάλες απώλειες εσόδων από αδυναμία ή άρνηση πληρωμής ακόμη και του

βεβαιωμένου φόρου από ένα μεγάλο αριθμό φορολογουμένων.

β) Η πτώση των εσόδων από τον φόρο εισοδήματος νομικών προσώπων (ΦΕΝΠ) περιορίστηκε στο 10μηνο 2013 στο -5,4% σε ετήσια βάση, ενώ σύμφωνα με τον Π2014 τα έσοδα αυτά αναμένεται να μειωθούν τελικά κατά -4,4% το 2013 (από -13,8% που προβλεπόταν στον ΜΠΔΣ). Το 2014 θα υπάρξει σημαντική αύξηση από τα έσοδα αυτά, όπως προαναφέρθηκε.

γ) Τα έσοδα από τους φόρους στην περιουσία διαμορφώθηκαν στα € 2,399 δισ. στο 1^ο 10μηνο 2013 και ήταν αυξημένα κατά 2,4% έναντι του 1^{ου} 10μήνου 2012. Τον Οκτ.2013 τα έσοδα αυτά σημείωσαν εντυπωσιακή άνοδο κατά 72,4% σε ετήσια βάση, όπως συνέβη και τον Σεπ.2013. Τα έσοδα από την περιουσία αναμένεται να διαμορφωθούν στα € 2,784 δισ. (από € 3,176 που προϋπολογιζόταν στο ΜΠΔΣ).

δ) Συνεχίζεται η αξιοσημείωτη αύξηση κατά 54,8% στα έσοδα από τους άμεσους φόρους ΠΟΕ στο 10μηνο 2013. Ωστόσο, με βάση τον Π2014 τα έσοδα αυτά θα είναι σημαντικά αυξημένα κατά 48,5% το 2013, αλλά θα διαμορφωθούν σε χαμηλότερο επίπεδο από αυτό που είχε προϋπολογιστεί στο ΜΠΔΣ, καθώς, όπως προαναφέρθηκε μέρος από το ΦΑΠ 2011, 2012 και 2013 θα εισπραχθεί το 2014.

Στους έμμεσους φόρους, τα έσοδα ήταν μειωμένα κατά -8,7% το 10μηνο 2013, όταν για το έτος ως σύνολο εκτιμάται μείωση κατά -6,0%. ε) Η πτώση των εσόδων από τον ΦΠΑ επιβραδύνθηκε στο -9,5% το 10μηνο Ιαν.-Οκτ.2013, από -9,7% στο 9μηνο 2013, ενώ για το 2013 η πτώση εκτιμάται ότι θα περιορισθεί περαιτέρω κατά -8,6%. Ειδικότερα, τα έσοδα από ΦΠΑ εκτός καυσίμων και καπντού μειώθηκαν λιγότερο κατά -7,4% το 10μηνο Ιαν.-Οκτ.2013, ενώ μεγάλη παραμένει η πτώση των εσόδων από τον ΦΠΑ στα καύσιμα κατά -19,5%, το οποίο εν μέρει οφείλεται στις καλές καιρικές συνθήκες.

στ) Σημαντικά χαμηλότερα ήταν τα έσοδα από τα τέλη κυκλοφορίας οχημάτων, τα οποία ανήλθαν μόλις στα € 131 εκατ. στο 1^ο 10μηνο 2013, από € 249 εκατ. στο 1^ο 10μηνο 2012. Έτσι, τα έσοδα του 2013 από τα τέλη κυκλοφορίας οχημάτων που αναμένεται να διαμορφωθούν στα €1,1 δισ. το 2013 θα εισπραχθούν τους δύο τελευταίους μήνες του έτους.

ζ) Συνεχίζεται η μεγάλη αύξηση των εσόδων από τους έμμεσους φόρους ΠΟΕ κατά 20,4% στο 10μηνο Ιαν.-Οκτ.2013, μετά την αύξησή τους κατά 32,7% στο 1^ο 10μηνο 2012, εξέλιξη θετική που δείχνει ότι η εισπράξη των διογκωμένων ληξιπρόθεσμων απαιτήσεων από τον ΦΠΑ και από άλλους έμμεσους φόρους εξασφαλίζει σημαντικά έσοδα από την πηγή αυτή το 2013 και στα επόμενα έτη.

Τουριστική Κίνηση (Στοιχεία: Τράπεζα της Ελλάδος): Σημαντική αύξηση σημείωσαν οι αφίξεις αλλοδαπών τουριστών που επισκέφτηκαν με κάθε μεταφορικό μέσο την Ελλάδα, αφού ανήλθαν στις 15,5 εκατ. στο 9μηνο.2013, έναντι 13,5 εκατ. στο 9μηνο.2012, σημειώνοντας αύξηση κατά +15,2%, σε

ετήσια βάση, έναντι μείωσής τους κατά -5,2% στο 9μηνο. 2012. Η σημαντική αύξηση της τουριστικής κίνησης το 2013 συνοδεύεται και με αξιοσημείωτη άνοδο των εισπράξεων από τον εξωτερικό τουρισμό κατά +14,4% στο 9μηνο 2013, έναντι μηδενικής σχεδόν μεταβολής στο 9μηνο.2012 (+0,3%).

Το ισοζύγιο ταξιδιωτικών υπηρεσιών παρουσίασε σημαντικό πλεόνασμα € 9,3 δις στο 9μηνο.2013 σημειώνοντας αύξηση κατά +17,7% σε ετήσια βάση (9μηνο. 2012: +4,9%), λόγω της ως άνω σημαντικής ανόδου των εισπράξεων και της μείωσης των πληρωμών (9μηνο.2013: -3,9%).

Ειδικότερα, οι εισπράξεις από κατοίκους των χωρών της ΖτΕ ανήλθαν στα € 6,5 δις. (+9,8%) και οι εισπράξεις από κατοίκους των χωρών της ΕΕ εκτός της ΖτΕ αυξήθηκαν κατά € 4,4 δις. (+12,3%).

Σχετικά με τους κύριους τουριστικούς μας εταίρους, οι εισπράξεις από τη Γερμανία αυξήθηκαν σημαντικά κατά +9,4% (9μηνο.2012: -9,9%) από τη Γαλλία +21,6% (9μηνο. 2012: -8,9%). Αντίθετα οι εισπράξεις από την Μ. Βρετανία μειώθηκαν κατά -5,7% (9μηνο. 2012: +23,8%), λόγω μείωσης των αφίξεων.

Αναφορικά με τη σύνθεση της εισερχόμενης ταξιδιωτικής κίνησης ανά περιοχή και χώρα προέλευσης σημειώθηκε:

1) Αύξηση των ταξιδιωτών από τις χώρες της **Ζώνης του Ευρώ** και της ΕΕ-28 κατά +6,5% και +7,9% σε ετήσια βάση, έναντι πτώσης κατά -11,7% και -8,5% αντίστοιχα στο 9μηνο. 2012. Από τις επί μέρους χώρες επισημαίνεται η σημαντική αύξηση του αριθμού των τουριστών από τη Γερμανία (9μηνο.2013: +9,4%, 9μηνο.2012: -9,9%) και τη Γαλλία (9μηνο. 2013: +21,6%, 9μηνο. 2012: -8,9%).

2) Αύξηση των τουριστών προερχόμενων από **χώρες της ΕΕ εκτός της Ζώνης του Ευρώ** (9μηνο. 2013: +4,5%, 9μηνο.2012: -3,3%), παρά την πτώση των αφίξεων από το Ην. Βασίλειο κατά -7,2%, έναντι αύξησης +27,9% στο 9μηνο. 2012, η οποία όμως υπερκαλύφθηκε από τη τουριστική ροή εκ των λοιπών χωρών της ΕΕ μη ανηκόντων στη ΖτΕ (9μηνο.2013: +30,3%, 9μηνο.2012: +1,0%).

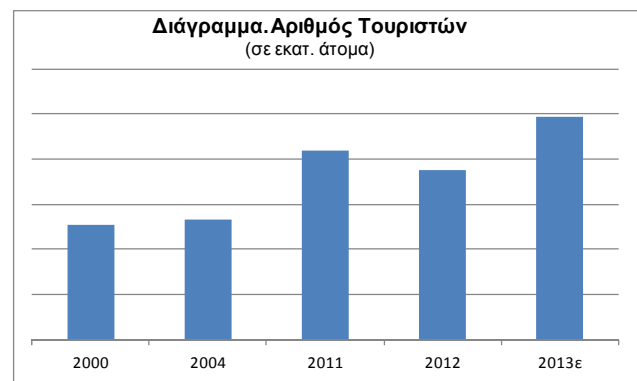
Η μείωση του τουριστικού ρεύματος από το Ην. Βασίλειο (που αποτελεί τη 2^η σε μέγεθος, μετά τη Γερμανία, παραδοσιακή πηγή του ελληνικού τουρισμού) οφείλεται κυρίως στην παροδική προτίμηση που επέδειξαν οι Βρετανοί τουρίστες στα πακέτα διακοπών των δαλματικών ακτών, τα οποία απεδείχθησαν κατώτερα των προσδοκιών τους.

3) Σημαντική άνοδος κατά +30,3% στο 9μηνο.2013 (9μηνο 2012: +1,0%) των αφίξεων από τις **Λοιπές Χώρες**, οι οποίες κατά πλειονότητα δεν ανήκουν στις παραδοσιακές πηγές του ελληνικού τουρισμού. Από αυτές επισημαίνεται η ταχεία άνοδος της τουριστικής ροής από τη Ρωσία (9μηνο.2013: 49,4%, 9μηνο 2012: +23,7%). Ως αποτέλεσμα, τα τουριστικά έσοδα από τη Ρωσία ανήλθαν στα € 1,3 δις στο 9μηνο.2013, έναντι € 895,6 εκατ. στο 9μηνο.2012. Το ενδιαφέρον των ρώσων τουριστών προς την Ελλάδα είναι ισχυρό, καθώς το 2012 επισκέφθηκαν

τη Χώρα μας 874.787 (2011: 738.927) ρώσοι τουρίστες και το 2013 εκτιμάται ότι ο αριθμός τους θα πλησιάσει το 1,5 εκατ. Σημειώνεται ότι το 2012 οι αφίξεις από τη Ρωσία απετέλεσαν το 5,6% της συνολικής προέλευσης μη κατοίκων στην Ελλάδα, ποσοστό που θα αυξηθεί περαιτέρω το 2013, καθώς οι αφίξεις ρώσων τουριστών αποτελούν στο 9μηνο.2013 το 7,9% των συνολικών αφίξεων.

Σημειώθηκε και σημαντική ανάκαμψη των αφίξεων από τις ΗΠΑ (9μηνο.2013: +26,2%, έναντι -23,3% στο 9μηνο. 2012), αντιπροσωπεύοντας όμως μόλις το 2,5% των συνολικών αφίξεων μη κατοίκων στο 9μηνο.2013 στη χώρα μας.

Συνολικά το 2012 ήλθαν στην Ελλάδα 15,5 εκατ. τουρίστες, έναντι 16,4 εκατ. το 2011, ενώ το 2013 εκτιμάται ότι ο αριθμός των συνολικών αυξήσεων προβλέπεται να αυξηθεί κατά +15,5% φθάνοντας τις 17,9 εκατ. αφίξεις.

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος, ΕΛΣΤΑΤ

Η παγκόσμια τουριστική ζήτηση εκτιμάται ότι το 2013 θα υπερέβη σημαντικά τις αρχικές προσδοκίες, σύμφωνα με τον Παγκόσμιο Οργανισμό Τουρισμού (World Tourism Organization). Συγκεκριμένα, οι διεθνείς αφίξεις αυξήθηκαν κατά +5,4% σε ετήσια βάση στο 8μηνο.2013, έναντι +4,0% στο 8μηνο.2012.

Εμπορευματικές Συναλλαγές (ΕΛΣΤΑΤ): οι **εξαγωγές αγαθών χωρίς πετρελαιοειδή**, μειώθηκαν κατά -1,4%, σε ετήσια βάση τον Σεπτ.2013 από πτώση τους κατά -5,3% τον Αύγ.2013 και έναντι μείωσής τους κατά -6,6% τον Σεπτ.2012. Επίσης, στο **9μηνο 2013 οι εξαγωγές αγαθών χωρίς πετρελαιοειδή** σημείωσαν μικρή πτώση κατά -2,3%, έναντι οριακής αύξησής τους κατά 0,4% στο 9μηνο 2012. Συγκεκριμένα, οι εξαγωγές αγαθών χωρίς πετρελαιοειδή ανήλθαν στα € 12,36 δις. στο 9μηνο 2013 από € 12,65 δις. στο 9μηνο 2012.

Ειδικότερα, στο 9μηνο 2013 οι **εξαγωγές αγαθών χωρίς πετρελαιοειδή ήταν μειωμένες κατά -6,6%**, σε ετήσια βάση, προς τις τρίτες χώρες, έναντι της αύξησής τους κατά 13,0% στο 9μηνο.2012, ενώ οριακή, κατά +0,3% σε ετήσια βάση ήταν η αύξηση των εξαγωγών αυτών προς τις χώρες της ΕΕ-28, μετά τη μείωσή τους κατά -5,8% στο 9μηνο 2012.

Από την άλλη πλευρά, οι **εισαγωγές αγαθών χωρίς πετρελαιοειδή μειώθηκαν** κατά -5,1% στο 9μηνο 2013, έναντι πτώσης κατά -9,6% στο 9μηνο 2012.

Οι **εξαγωγές αγαθών με πετρελαιοειδή**, μειώθηκαν κατά -2,2% σε ετήσια βάση τον Σεπτ.2013 μετά από μείωση κατά -1,7% τον Αύγ.2013 και την αύξησή τους κατά 12,5% τον Σεπτ.2012. Αντίθετα στο **9μηνο 2013 οι εξαγωγές με πετρελαιοειδή συνεχίζουν την αυξητική τους πορεία με αύξηση κατά 5,0%**, έναντι αύξησής τους κατά 10,0% στο 9μηνο 2012. Ήδη, οι εξαγωγές αγαθών με πετρελαιοειδή ανήλθαν στα € 20,78 δις στο 9μηνο 2013 από € 19,79 δις. στο 9μηνο 2012. Οι **εισαγωγές αγαθών με πετρελαιοειδή** σημείωσαν επίσης αύξηση κατά 7,9% σε ετήσια βάση τον Σεπτ.2013 από μείωση κατά -5,1% τον Αύγ.2013, ενώ είχαν σημειώσει μείωση κατά -10,5% τον Σεπτ.2012.

Εξαγωγές με πετρελαιοειδή		
	2012	2013
Ιαν-Σεπτ	19.794,0	20.780,3
% μεταβολή	10,0%	5,0%
Εξαγωγές χωρίς πετρελαιοειδή		
	2012	2013
Ιαν-Σεπτ	12.651,4	12.363,6
% μεταβολή	0,4%	-2,3%
Εισαγωγές χωρίς πετρελαιοειδή		
	2012	2013
Ιαν-Σεπτ	23.413,1	22.208,7
% μεταβολή	-9,6%	-5,1%

Παγκόσμια Οικονομία

ΗΠΑ: Ο **ετήσιος πληθωρισμός με βάση τον ΔΤΚ** υποχώρησε σε 1,0% τον Οκτ.2013 – το χαμηλότερο επίπεδο των τελευταίων 4 ετών) από 1,2% τον Σεπτ.2013, ενώ αντίστοιχα ο **δομικός ΔΤΚ** (εξαιρουμένων των τροφίμων και καυσίμων) διατηρήθηκε σε 1,7%, όπως και τον προηγούμενο μήνα. Τον Οκτ.2013 σε μηνιαία βάση, μειώσεις καταγράφηκαν στους εξής τομείς: οικιακός εξοπλισμός (-0,2%), ένδυση (-0,5%), μεταφορικά μέσα (-0,7%), νέα οχήματα (-0,1%), διάφορα εμπορεύματα (-0,4%). Επίσης, η τιμή της βενζίνης μειώθηκε κατά -0,4%. Αντίθετα, αυξήσεις σημειώθηκαν στα αεροπορικά εισιτήρια (3,6%), στη στέγαση (0,1%), στα ενοίκια (0,2%), στα φάρμακα (0,4%), στην εκπαίδευση (0,2%), στον καπνό (0,1%) και τις υπηρεσίες (0,2%). Ο ετήσιος **δείκτης τιμών παραγωγού** διατηρήθηκε στο 0,3% τον Οκτ.2013, όπως και τον προηγούμενο μήνα.

Το ενδιαφέρον της Ομοσπονδιακής Τράπεζας επικεντρώνεται κυρίως στον δομικό ΔΤΚ, ο οποίος διατηρείται σε σχετικά υψηλό επίπεδο και ενδέχεται ακόμη και να αυξηθεί, δεδομένης και της συνεχιζόμενης αύξησης των **λιανικών πωλήσεων** τον Οκτ.2013 κατά 0,4% σε μηνιαία βάση (+0,2% χωρίς τα αυτοκίνητα), έναντι μηδενικής μεταβολής τον Σεπτ.2013, αύξησής τους κατά 0,2% τον Αύγ.2013 και κατά 0,4% τον Ιούλ.2013 και, επίσης, σημαντικής αύξησής τους κατά 3,9% σε ετήσια βάση.

Στην αγορά ακινήτων, οι **πωλήσεις υφιστάμενων κατοικιών** μειώθηκαν περαιτέρω κατά -3,2% σε μηνιαία βάση τον Οκτ.2013 από -1,9% τον Σεπτ.2013, ενώ αντίθετα σε ετήσια βάση οι πωλήσεις αυξήθηκαν κατά 6,0%. Επίσης, οι **επικείμενες πωλήσεις κατοικιών** μειώθηκαν κατά -0,6% σε μηνιαία βάση από -4,6% τον Σεπτ.2013, ενώ σε ετήσια βάση μειώθηκαν κατά -1,6%.

Οι παραγγελίες διαρκών κεφαλαιουχικών αγαθών εκτός των αμυντικών και των αεροσκαφών σημείωσαν πτώση κατά -1,2% σε μηνιαία βάση τον Οκτ.2013, με αποτέλεσμα η πτώση τους στο 3μηνο Αυγ.-Οκτ.2013 να ανέλθει στο -8,8% έναντι του προηγούμενου 3μήνου. Επίσης, οι συνολικές παραγγελίες διαρκών αγαθών μειώθηκαν κατά -2,0% σε μηνιαία βάση τον Οκτ.2013, αλλά η πτώση τους οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στην πτώση των παραγγελιών αεροσκαφών κατά -15,9%. Ωστόσο, οι παραγγελίες αεροσκαφών αυξήθηκαν σημαντικά τον Νοέμ.2013 και θα επηρεάσουν ουσιαστικά τους δείκτες των παραγγελιών κατά τον μήνα αυτό.

Στην **αγορά εργασίας, οι εβδομαδιαίες αιτήσεις για εγγραφή στα ταμεία ανεργίας**, υποχώρησαν κατά 18.000 την εβδομάδα έως 16.11.2013 με αποτέλεσμα να διαμορφωθούν στις 326.000. Στη συνέχεια υποχώρησαν εκ νέου στις 316.000 την εβδομάδα που έληξε την 23.11.2013, ενώ ο μέσος όρος των τελευταίων 4 εβδομάδων διαμορφώθηκε στις 331.750 από 345.250 την εβδομάδα που έληξε την 9.11.2013. Είναι εμφανές ότι οι τάσεις βελτίωσης των συνθηκών στην αγορά εργασίας των ΗΠΑ εντείνονται με αποτέλεσμα να αναμένεται τώρα νέα αύξηση της απασχόλησης τον Νοέμ.2013 κατά 180 χιλ. ή περισσότερο.

ΖΤΕ: Η μείωση στον ενοποιημένο δείκτη PMI στη ΖΤΕ για 2^ο συνεχή μήνα, στο 51,5 τον Νοέμ.2013, από 51,9 τον Οκτ.2013 δείχνει ότι η ανάπτυξη στη ΖΤΕ θα είναι αρκετά περιορισμένη και το 4^ο 3μηνο 2013, μετά την αύξηση του ΑΕΠ της Ζώνης μόλις κατά 0,1% σε 3μηνιαία βάση το 3^ο 3μηνο 2013. Η χειροτέρευση του δείκτη PMI προήλθε από την πτώση στον δείκτη στις υπηρεσίες στο 50,9 τον Νοέμ.2013, από 51,6 τον Οκτ.2013, ενώ ο αντίστοιχος δείκτης στη μεταποίηση αυξήθηκε ελαφρά στο 51,5 τον Νοέμ.2013, από 51,3 τον Οκτ.2013. Αρκετά βελτιωμένοι είναι οι υποδείκτες της παραγωγής και των νέων παραγγελιών, γεγονός που επιβεβαιώνει την ανάκαμψη του κλάδου της μεταποίησης. Ωστόσο, ο υποδείκτης της απασχόλησης συνεχίζει να διαμορφώνεται κάτω του 50, στο 49,1 τον Νοέμ.2013, από 48,8 τον Οκτ.2013, αν και η αυξητική τάση του δείκτη δείχνει ότι οι επιχειρήσεις προχωρούν σε μείωση του προσωπικού με επιβραδυνόμενο ρυθμό.

Στη **Γερμανία, ο ενοποιημένος δείκτης PMI** βελτιώθηκε στο 54,3 τον Νοέμ.2013 (υψηλότερο επίπεδο από την αρχή του 2013), από 53,2 τον Οκτ.2013, γεγονός που επιβεβαιώνει τις ανισορροπίες που υπάρχουν μεταξύ των χωρών-μελών στη ΖΤΕ. Ειδικότερα, ο δείκτης PMI στη μεταποίηση βελτιώθηκε στο 52,5 τον Νοέμ.2013,

από 51,7 τον Οκτ.2013, ενώ ο αντίστοιχος δείκτης στις υπηρεσίες. Ενισχύθηκε στο 54.5, από 52,9 τον Οκτ.2013. Η εξέλιξη αυτή σε συνδυασμό με την μεγαλύτερη της αναμενόμενης αύξηση του δείκτη επιχειρηματικών προσδοκιών Ifo στο 109,3 τον Νοέμ.2013, από 107,4 τον Οκτ.2013 συμβαδίζει με επιτάχυνση της ανάπτυξης το τελευταίο τρίμηνο του έτους. Συγκεκριμένα, υπολογίζεται ότι το ΑΕΠ θα αυξηθεί κατά 0,5% σε 3μηνιαία βάση στο 4^ο 3μηνο 2013, από 0,3% το 3^ο 3μηνο 2013.

Αντίθετα, στη **Γαλλία**, ο ενοποιημένος δείκτης PMI μειώθηκε σε χαμηλό επίπεδο 5 μηνών, στο 48,5 τον Νοέμ.2013, από 50,5 τον Οκτ.2013 γεγονός που θέτει σε κίνδυνο την ανάπτυξη της οικονομίας και προοιωνίζεται ενδεχομένως την είσοδό της σε ύφεση, μετά την πτώση του ΑΕΠ κατά -0,1% σε 3μηνιαία βάση το 3^ο 3μηνο 2013. Ενθαρρυντική, ωστόσο, είναι η διατήρηση του δείκτη επιχειρηματικού κλίματος στο 95 τον Νοέμ.2013, όπως και τον Οκτ.2013, παρά τις προσδοκίες για χειροτέρευση.

Σλοβενία: Το ΔΝΤ προτείνει εξυγίανση των ισολογισμών των τραπεζών της χώρας, καθώς και την ανακεφαλαιοποίηση των τραπεζών ενώ η κυβέρνηση δεν υιοθετεί την ένταξη της χώρας σε Μηχανισμό Στήριξης στους επόμενους μήνες. Κρίσιμο διάστημα κρίνεται το επόμενο 2μηνο, στο οποίο θα πρέπει να ληφθούν σημαντικές αποφάσεις για την ανακεφαλαιοποίηση των τραπεζών σε συνδυασμό με την λειτουργία 'κακής τράπεζας (bad bank)' κατά το πρότυπο της Ισπανίας. Οι τράπεζες στην Σλοβενία έχουν υψηλές επισφάλειες που τον Ιούλ.2013 ξεπέρασαν το 17% με ταχεία ανοδική πορεία, από 14,4% στο τέλος του 2012, 11,2% στο τέλος του 2011 και από μόλις 7,4% στο τέλος του 2010. Ειδικότερα, οι επισφάλειες του επιχειρηματικού τομέα υπερβαίνουν το 25%. Τα συνολικά μη εξυπηρετούμενα δάνεια ανήλθαν τον Ιούλ.2013 στα € 8 δις, ήτοι πάνω από το 20% του ΑΕΠ της χώρας, σε μία περίοδο που συνεχίζεται η ταχεία απομόχλευση των τραπεζών. Σημειώνεται ότι πάνω από το 1/3 των επισφαλειών των τραπεζών συγκεντρώνονται στις μεγαλύτερες 40 εταιρίες της χώρας ενώ οι επισφάλειες των νοικοκυριών είναι κάτω του 5%. Σύμφωνα με το ΔΝΤ ο στο τέλος του 2012, επιχειρηματικός τομέας είχε υποχρεώσεις προς ίδια κεφάλαια στο 135% και χρησιμοποιούσε το 90% των εσόδων του για να εξυπηρετεί τα δάνεια του. Για τον σκοπό αυτό δημιουργήθηκε η εταιρία διαχείρισης ενεργητικού των τραπεζών- 'κακή τράπεζα/-bad bank' (Bank Asset Management Company-BAMC) η οποία θα διευκολύνει την αντιμετώπιση των επισφαλειών μέσω αγοράς τους από τις τράπεζες σε λογική τιμή.

Η ανακεφαλαιοποίηση των τραπεζών μπορεί να κοστίσει € 3 δις, υπό την προϋπόθεση ότι τα κακά δάνεια θα μεταφερθούν στην BAMC στην τιμή του 75% της ονομαστικής τους αξίας, σύμφωνα με την τράπεζα RBS. Η BAMC θα εκδώσει ομόλογα αξίας € 1,6 δις. με κρατική εγγύηση και θα αγοράσει τα επισφαλή δάνεια από τις τράπεζες. Λίγο πριν γίνει η κίνηση αυτή, η Σλοβενία εξέδωσε με ιδιωτική

τοποθέτηση 3ετή ομόλογα αξίας € 1,4 δις, με επιτόκιο κατά 4,65% υψηλότερο από τα αντίστοιχα γερμανικά ομόλογα. Η κυβέρνηση περιμένει τον επόμενο μήνα τα αποτελέσματα της Έκθεσης Ποιότητας Ενεργητικού (Asset Quality Review) που βρίσκεται σε εξέλιξη για να προχωρήσει στην υλοποίηση του προγράμματος εξυγίανσης των τραπεζών. Έχει ήδη εγκρίνει το ποσό του € 1,2 δις για τη χρηματοδότηση αυτής της εξυγίανσης, αλλά το ποσό αυτό είναι μάλλον χαμηλό, αφού η Fitch προβλέπει πολύ υψηλότερες ανάγκες στο € 4,6 δις ή το 13% του ΑΕΠ της χώρας με το κόστος ανακεφαλαιοποίησης να αυξάνει στα € 1,8 δις, από € 1 δις που είχε εκτιμήσει αρχικά. Η Fitch εκτιμά ότι μετά την ανακοίνωση των stress tests οι επισφάλειες θα φανούν υψηλότερες στο επίπεδο του 30-34%, πράγμα που θα καταστήσει υψηλότερες και τις κεφαλαιακές ανάγκες των τραπεζών.

Πολύ πρόσφατα, η μεγαλύτερη τράπεζα της Σλοβενίας με μερίδιο στην αγορά περί το 25% ανακοίνωσε ότι θα μεταφέρει στην bad bank ενεργητικό ύψους € 2 δις Υπάρχει δυνατότητα χρήσης δανείων μειωμένης εξασφάλισης που έχουν λάβει οι τράπεζες ύψους € 466 εκατ. για συμβολή στη χρηματοδότηση της ανακεφαλαιοποίησης. Σημειώνεται ότι η χώρα αντιμετωπίζει το 2014 ανακύκλωση χρέους ύψους € 3 δις, ήτοι 8% του ΑΕΠ με τον ερχόμενο Απρίλιο να πρέπει να αποπληρώσει ομόλογο €1,5 δις, ενώ το οικονομικό περιβάλλον παραμένει εύθραυστο με πιθανή νέα πτώση του ΑΕΠ κατά -0,6% το 2014 μετά από την πτώση του κατά -2,4% το 2013. Επίσης, οι ξένες τράπεζες φαίνεται να έχουν αποσύρει από τη χώρα περί τα € 9 δις (9,0% του ΑΕΠ) στην περίοδο 2012-2013. Ταυτόχρονα η πολιτική λιτότητας δεν φαίνεται να επιτυγχάνει τον στόχο για δημοσιονομικό έλλειμμα κάτω του 3% έως το 2015, εξαιρουμένου του κόστους της ανακεφαλαιοποίησης των τραπεζών.

Με βάση τα στοιχεία του εννιαμήνου τογ 2013 οι τράπεζες έχασαν το 7.1% του ενεργητικού τους σε ετήσια βάση με τα δάνεια χαμηλότερα κατά 10% περίπου σε σχέση με το ίδιο διάστημα του 2012 (άνω του 13% η πτώση στα επιχειρηματικά και μόλις 3,2% η πτώση στα δάνεια των νοικοκυριών) καθώς οι τράπεζες σημειώνουν ζημιές συνέχεια από το 2010 έως και σήμερα.

Ισπανία: Η Ισπανία ζήτησε τον Ιούνιο του 2012 την συνδρομή του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Σταθερότητας (EMS) για να συνδράμει στην εξυγίανση του χρηματοπιστωτικού της τομέα με την ανακεφαλαιοποίηση των τραπεζών της. Η ανακεφαλαιοποίηση θα βοηθούσε την ανάπτυξη της οικονομίας της χώρας και την επάνοδο των τραπεζών και του κράτους στις διεθνείς αγορές συν την περαιτέρω βελτίωση της λειτουργίας του πιστωτικού συστήματος ώστε να αποφύγει μελλοντικές πιέσεις. Η Ισπανία αναμένεται να εξέλθει του προγράμματος διάσωσης από τον Ιαν.2014 και να αναλάβει την ιδιοκτησία του προγράμματος κατά την μετέπειτα περίοδο. Η οικονομία της χώρας δείχνει να ξεπερνά τον κίνδυνο εκτροχιασμού, με το

ΑΕΠ να αυξάνει κατά 0,1% σε ετήσια βάση στο 3^ο τρίμηνο. 2013, την ανεργία να υποχωρεί κατά μία περίπου ποσοστιαία μονάδα από τα πρόσφατα υψηλά επίπεδά της του 27%. Το πρόγραμμα που εφαρμόζεται ήταν εμπροσθοβαρές, διήρκεσε 1,5 έτη και εστέφθη από επιτυχία. Βασικό εργαλείο του προγράμματος ήταν η δημιουργία μιας «κακής τράπεζας», της SAREB, η οποία ανέλαβε να αποκτήσει έναντι € 41 δις προβληματικά δάνεια αξίας € 80 δις από τα χαρτοφυλάκια των τραπεζών (εκτιμώμενη έκπτωση ανώ του 47%). Στην περίοδο που ακολούθησε και ιδίως μέσα στο 2013 τα επιτόκια είτε μακροπρόθεσμα είτε βραχυπρόθεσμα υπεχώρησαν σημαντικά κάνοντας χαμηλό το κόστος χρηματοδότησης των ισπανικών τραπεζών αν και τα υπόλοιπα των δανείων συνεχίζουν υποχωρούν ακόμα, αφενός λόγω χαμηλής ζήτησης αλλά και της συνεχιζόμενης ανόδου των επισφαλειών με τις τιμές των ακινήτων έχουν υποχωρήσει από τα υψηλά τους έως και 40%.

Σύμφωνα με το ΔΝΤ, το 2014 η Ισπανία αναμένεται να καταγράψει θετικό ρυθμό ανάπτυξης της τάξης το 0,3%, από -0,3% το 2013 και η ανεργία να μειωθεί στο 23,5%. Σε αυτό το πλαίσιο, οι τιμές των ακινήτων θα υποχωρήσουν κατά μόλις -1,5% και η πιστωτική επέκταση να υποχωρήσει κατά -3,3% περίπου. Όσον αφορά τις τράπεζες, μετεβιβάστηκαν στον κρατικό οργανισμό FROB σημαντικό μέρος του ισπανικού τραπεζικού τομέα, με μερίδιο αγοράς στα δάνεια στο 18%. Οι τράπεζες αυτές μεταβιβάστηκαν αφού ανακεφαλαιοποιήθηκαν από το κράτος. Οι τράπεζες που ελέγχονται από την FROB θα πρέπει να έχουν πωληθεί έως το 2017. Η κακή τράπεζα, SAREB, που ανέλαβε τα προβληματικά δάνεια, άφησε την εξυπηρέτηση τους στις τράπεζες, από τις οποίες τα αγόρασε και αναμένει έως τις αρχές του 2014 να έχει κάνει πλήρη αποτίμηση των περιουσιακών της στοιχείων. Εν τω μεταξύ η SAREB προβαίνει σε πωλήσεις ακινήτων στην κατοχή της βάσει ενός business plan αλλά παρά ταύτα ο ισολογισμός της το 2013 θα είναι αρνητικός.

Οι τράπεζες στην Ισπανία θα πρέπει να υποβάλλουν τακτικά τα 3-ετή σχέδια κεφαλαιακής ενίσχυσης και ρευστότητας (funding and capital plans) καθώς και ασκήσεις για μελλοντική προσομοίωσης εναλλακτικών καταστάσεων. Επίσης θα πρέπει να ενισχύσουν την κεφαλαιακή τους βάση περιορίζοντας το μέρισμα στο 25% του καθαρού κέρδους το 2013 και ενδεχομένως και το 2014. Ένα πρόβλημα που ακόμα συζητείται ανάμεσα στην ΤτΙ και στην ΕΕ είναι ο τρόπος υπολογισμού του αναβαλλομένου φόρου (deferred tax assets-DTA), ο οποίος τον Ιούνιο του 2013 ανερχόταν σε € 71 δις, ή 7% του ΑΕΠ, ή πάνω από το 40% των βασικών ιδίων κεφαλαίων. Το μεγαλύτερο μέρος του αναβαλλόμενου φόρου ήτοι € 59 δις έχει προκύψει εντός της Ισπανίας. Η κεντρική τράπεζα επιθυμεί να μετατρέψει μέρος του αναβαλλόμενου φόρου σαν απαίτηση έναντι της κυβέρνησης που δεν θα αφαιρείται από τα βασικά ίδια κεφάλαια (CET1) σύμφωνα με την Βασιλεία III, όπως έγινε πρόσφατα και με την Ιταλία. Το ΔΝΤ δεν αντιλέγει σε τέτοια

κίνηση με την προϋπόθεση οι δημοσιονομικές επιπτώσεις να είναι μικρές και οι τράπεζες από την πλευρά τους να αναλάβουν επιπλέον δραστηριότητες για ενίσχυση των ισολογισμών τους. Οι συζητήσεις συνεχίζονται και πιθανώς να καταλήξουν σε συμβιβασμό με την μετατροπή του μέρους του DTA, έως € 31 δις, σε απαίτηση των τραπεζών έναντι του κράτους.

Εν τω μεταξύ νέα άνοδο, με μικρότερο όμως μηνιαίο ρυθμό, κατέγραψαν οι επισφάλειες στην Ισπανία τον Αύγουστο του 2013 με αύξηση κατά 7,9% από την αρχή του έτους και κατά 1,1% μέσα στον μήνα φτάνοντας τα € 180,7 δις, παρά τις δύο παρεμβάσεις της SAREB στην αρχή του έτους που απορρόφησαν NPLs της τάξης το 1%. Βέβαια το αποτέλεσμα αυτό είναι συνάρτηση και της πτώσης των δανείων κατά 12,3% σε ετήσια βάση τον Αύγ. 2013 και κατά 7,1% από την αρχή του έτους. Νεότερα στοιχεία δείχνουν ότι μετά την πίεση για αυστηρότερους ορισμούς επισφαλειών στα δάνεια που αναξινομούνται ή αναδιαρθρώνονται, τα NPLs τους επόμενους λίγους μήνες θα αυξηθούν κατά € 20,6 δις. και θα προσεγγίσουν πιθανώς το 14% ενώ θα απαιτήσουν επιπλέον προβλέψεις της τάξης των € 5 δις.

Οι τράπεζες στην Ισπανία το 1^ο 6μηνο 2013 είχαν κέρδη προ φόρων € 2.3 δις, έναντι ζημιών € 15.2 δις στο 1^ο 6μηνο του 2012, ένεκα χαμηλότερων προβλέψεων μέσα στο 2013. Τα κέρδη πριν από προβλέψεις ήταν € 17,5 δις, ήτοι 2% υψηλότερα από το 2012 και μάλιστα έφτασαν τα αναμενόμενα κέρδη όλης της χρονιάς που εκτιμώνται στα € 17 δις. Σε αυτό βοήθησε και η μείωση των δαπανών κατά -3%, ενώ τα έσοδα ήταν σταθερά. Από την άλλη πλευρά, τα κέρδη του 2013 επηρεάζονται αρνητικά από τα χαμηλά επιτόκια των δανείων που είναι συνδεδεμένα με το Euribor. Σημειώνεται ότι στο τέλος του Ιουνίου όλες οι τράπεζες είχαν Core Tier 1 ratio στο 10,5% μεγαλύτερο του 9% που επιβάλλεται από την ΤτΙ και μόνο μία τράπεζα είχε χαμηλότερο περίπου στο 7% και η οποία και πωλείται. Τέλος η ρευστότητα του τραπεζικού συστήματος βελτιώνεται με την πτώση του λόγου δανείων προς καταθέσεις στο 126% τον Αύγουστο του 2013 από 170% που ήταν πριν από την πρόσφατη κρίση. Άλλη ένδειξη για ύπαρξη ικανοποιητικής ρευστότητας είναι η μείωση της εξάρτησης των τραπεζών από την ΕΚΤ από 40% του ΑΕΠ περίπου στα μέσα του 2012 στο 24% του ΑΕΠ τον Αύγουστο του 2013

Ιαπωνία: Η ΤτΙαπωνίας αποφάσισε στις 21 Νοέμ. 2013 να συνεχίσει την ενίσχυση της νομισματικής βάσης κατά ¥60-70 τρις ετησίως, κυρίως μέσω αγοράς κρατικών ομολόγων για όσο χρειαστεί ώστε να επιτευχθεί ο στόχος του 2% για τον πληθωρισμό το 2015. Ο διοικητής της ΤτΙαπωνίας τόνισε ότι είναι ακόμη νωρίς για να κρίνει κανείς αν χρειάζεται αλλαγή της νομισματικής πολιτικής, αλλά ότι αυτή μπορεί να πραγματοποιηθεί αν κριθεί αναγκαία. Ωστόσο, πολλοί αναλυτές εκτιμούν ότι η ΤτΙαπωνίας θα χρειαστεί να μεταθέσει χρονικά το στόχο για τον πληθωρισμό στο 2% μετά το 2015. Σε αυτό συμβάλλει, σύμφωνα με τους αναλυτές, και η

προσεκτική στάση της Τραπεζικής, η οποία δεν προβαίνει σε περαιτέρω αύξηση του προγράμματος ενίσχυσης της νομισματικής βάσης.

Το εμπορικό ισοζύγιο, με βάση τα εποχικά προσαρμοσμένα στοιχεία, παρουσίασε έλλειμμα τον Οκτ. 2013 για 16^ο συνεχή μήνα. Παρόμοιο ιστορικό δεν έχει παρατηρηθεί από το 1979. Το εμπορικό έλλειμμα υποχώρησε σε -¥ 1.072 δις, έναντι -¥1.128 δις τον Σεπτ. 2013. Η υποχώρηση ήταν μικρότερη από αυτή που ανέμεναν οι αναλυτές. Τον Οκτ. 2013 η αξία των εξαγωγών αυξήθηκε κατά 18,6% σε ετήσια βάση, έναντι 11,5% σε ετήσια βάση τον Σεπτ. 2013. Μεγαλύτερη άνοδο έναντι των εξαγωγών σημείωσε η αξία των εισαγωγών που αυξήθηκε κατά 26,1% σε ετήσια βάση, έναντι 16,5% σε ετήσια βάση τον Σεπτ. 2013. Η μεγάλη αύξηση των εισαγωγών οφείλεται τόσο στην επίδραση βάσης καθώς πριν από ένα έτος οι εισαγωγές είχαν μειωθεί σε μηνιαία βάση όσο και στη μεγάλη αύξηση των εισαγωγών ενέργειας λόγω του κλεισίματος των πυρηνικών εργοστασίων της χώρας. Επίσης, συμβολή στην αύξηση σε Γίεν έχει και η υποτίμηση του Γίεν που υπερβαίνει το 18% από τον Οκτ.2012. Η αύξηση των εισαγωγών αντιστάθμισε την υψηλότερη άνοδο των εξαγωγών ιδιαίτερα στην Κίνα κατά 21,3% σε ετήσια βάση, στις ΗΠΑ κατά 26,4% σε ετήσια βάση και στην Ευρωπαϊκή Ένωση κατά 27% σε ετήσια βάση. Τους επόμενους μήνες το εμπορικό έλλειμμα της Ιαπωνίας αναμένεται να διευρυνθεί περαιτέρω καθώς θα υπάρχει αυξημένη εσωτερική ζήτηση πριν την αύξηση των τιμών λόγω της επιβολής της αύξησης του φόρου κατανάλωσης τον Απρ. 2014.

Παράλληλα, η ανάκαμψη της παγκόσμιας οικονομίας είναι αργή, ενώ οι εξαγωγές στην Κίνα θα επηρεαστούν αρνητικά από την διένεξη στην οποία βρίσκονται οι δύο χώρες, και πάλι μόλις ένα χρόνο μετά, για τα νησιά Senkaku της ανατολικής θάλασσας της Κίνας που είναι πλούσια σε πετρέλαιο, φυσικό αέριο και αλιεύματα.

Όσον αφορά τις εξελίξεις στην οικονομία, ο δείκτης εμπιστοσύνης των μικρών επιχειρήσεων συνέχισε να αυξάνεται το Νοέμ. 2013 και διαμορφώθηκε στο 51,1, που είναι η υψηλότερη τιμή από το 2006, έναντι 50,8 τον Οκτ. 2013. Οι αναλυτές προέβλεπαν μικρότερη αύξηση του δείκτη. Οι συνθήκες βελτιώθηκαν για τις μη μεταποιητικές επιχειρήσεις, αλλά δεν άλλαξαν για τις μεταποιητικές. Οι επιχειρήσεις προβλέπουν υποχώρηση του δείκτη στο 50,4 το Δεκ. 2013 λόγω επιδείνωσης των

συνθηκών για τις μη μεταποιητικές επιχειρήσεις και ειδικότερα στους υποδείκτες της απασχόλησης και της κερδοφορίας. Ο δείκτης εκτιμάται ότι θα παρουσιάσει μείωση μετά την αύξηση του φόρου κατανάλωσης τον Απρ. 2014 καθώς οι επιχειρήσεις αν απορροφήσουν την αύξηση του φόρου, θα έχουν μειωμένα κέρδη, ενώ αν αυξήσουν τις τιμές, θα έχουν μειωμένο κύκλο εργασιών.

Κίνα: Ο δείκτης PMI στη μεταποίηση που καταρτίζεται από την HSBC/Markit, σύμφωνα με την πρώτη μέτρηση, υποχώρησε το Νοέμ. 2013 σε 50,4 από 50,9 τον Οκτ. 2013 και ήταν χαμηλότερος από τις προβλέψεις των αναλυτών. Αυτή η υποχώρηση ήταν η 1^η μετά τον Ιούλ. 2013. Όλοι οι υποδείκτες σημείωσαν μείωση εκτός από τον υποδείκτη της παραγωγής που αυξήθηκε από 51,1 τον Οκτ. 2013 σε 51,3 το Νοέμ. 2013, το υψηλότερο επίπεδο των τελευταίων 8 μηνών. Παράλληλα, ο υποδείκτης των αποθεμάτων προϊόντων μειώθηκε σε 49,8 από 50,2 τον Οκτ. 2013 καθώς οι επιχειρήσεις περιορίζουν την αποθεματοποίηση προϊόντων. Επίσης, ο υποδείκτης των νέων παραγγελιών υποχώρησε σε 51,0 από 51,5 τον Οκτ. 2013, με μεγαλύτερη την υποχώρηση του υποδείκτη των νέων παραγγελιών εξαγωγών σε 49,4 από 51,3 τον Οκτ. 2013 καθώς φαίνεται ότι η ζήτηση από το εξωτερικό υποχωρεί. Τέλος, ο υποδείκτης της απασχόλησης μειώθηκε σε 49,5 από 50,4 τον Οκτ. 2013. Η υποχώρηση του δείκτη PMI στη μεταποίηση δείχνει ότι η παραγωγή παρουσιάζει τάσεις εξασθένησης που μπορεί να επηρεάσει αρνητικά και το ρυθμό μεγέθυνσης της οικονομίας στα επόμενα 3μηνα. Η επιβράδυνση της ανάπτυξης της οικονομίας μπορεί να επιταχύνει τη λήψη κάποιων μέτρων που περιλαμβάνονται στις αποφάσεις της 3^{ης} Ολομέλειας της Κεντρικής Επιτροπής του Κομμουνιστικού Κόμματος της Κίνας και που μπορούν να δώσουν ώθηση στην οικονομική ανάπτυξη. Τα μέτρα αυτά αφορούν το άνοιγμα της οικονομίας σε ιδιωτικές και ξένες επενδύσεις, την χαλάρωση της πολιτικής του ενός παιδιού ανά οικογένεια και τις μεταρρυθμίσεις στην αγορά ακινήτων στην περιφέρεια.

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΣΕ ΑΡΙΘΜΟΥΣ

(ετήσιες εκατοστιαίες μεταβολές)

Ετήσια στοιχεία	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013*
ΑΕΠ (σε σταθερές τιμές αγοράς)	3,5	-0,2	-3,1	-4,9	-7,1	-6,4	-3,7
Ιδιωτική Κατανάλωση	3,6	4,3	-1,6	-6,3	-7,7	-9,1	-5,9
Δημόσια Κατανάλωση	7,1	-2,6	4,9	-8,7	-5,2	-4,2	-5,0
Ακαθάριστες Επενδύσεις	22,8	-14,3	-13,7	-15,0	-19,6	-19,2	-3,2
- Κατοικίες	25,6	-33,6	-20,7	-21,6	-18,0	-32,9	-19,0
- Εξοπλισμός	27,4	-4,8	-18,4	-8,2	-18,1	-17,4	1,5
Μεταποίηση	2,2	-4,7	-11,2	-5,1	-8,5	-3,9	0,5
Ανεργία (%)	8,3	7,7	9,5	12,5	17,7	24,2	27,0
Συνολική Απασχόληση	1,4	1,2	-0,6	-2,6	-5,6	-8,3	-3,5
Δείκτης Τιμών Καταναλωτή (μέσα επίπεδα)	2,9	4,2	1,2	4,7	3,3	1,5	-0,5
Κόστος εργασίας ανά μονάδα προϊόντος	3,1	4,9	5,2	0,1	-2,4	-6,4	-6,3
Πιστωτική Επέκταση (προς ιδιωτικό τομέα)	21,5	15,9	4,1	0,0	-3,1	-4,0	-2,0
Έλλειμμα Γενικής Κυβέρνησης (% ΑΕΠ)	-6,5	-9,8	-15,6	-10,7	-9,5	-6,0	-4,1
Ισοζύγιο Τρεχ. Συναλλαγών με κεφαλαιακές μεταβιβάσεις (% ΑΕΠ)	-12,4	-13,3	-10,3	-9,2	-8,6	-2,2	1,0

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ και ΔΟΜ Alpha Bank.

* Εκτίμηση

Δείκτες Οικονομικής Συγκυρίας	2011	2012				2012	2013
	έτος	Q1	Q2	Q3	Q4	έτος	διαθέσιμη περίοδος
Οικονομική Δραστηριότητα							
Όγκος Λιανικών Πωλήσεων (εκτός καυσίμων)	-8,7	-12,1	-11,4	-9,9	-13,8	-11,8	-11,1 (7 μην.)
Νέες εγγραφές ΙΧ Αυτοκινήτων	-29,8	-36,0	-49,9	-45,7	-30,9	-41,7	-1,4 (8 μην.)
Οικοδομική Δραστηριότητα	-37,7	1,9	-26,2	-43,7	-44,1	-30,6	-37,8 (6 μην.)
Μεταποίηση	-8,5	-9,6	-3,9	-3,8	1,9	-3,9	-0,2 (7 μην.)
Δείκτης Υπευθύνων Προμηθειών PMI στη μεταποίηση	43,6	40,0	41,3	42,0	41,4	41,2	47,5 (Σεπτ.)
Δείκτης Οικονομικού Κλίματος	80,6	78,5	79,0	79,7	82,7	80,0	90,1 (Ιαν.-Σεπτ.)
Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στη Μεταποίηση	76,9	72,9	77,6	76,7	81,6	77,2	88,6 (Ιαν.-Σεπτ.)
Δείκτης Εμπιστοσύνης Καταναλωτών	-74	-81	-75	-69	-75	-75	-70,7 (Ιαν.-Σεπτ.)
Πιστωτική Επέκταση							
Ιδιωτικός Τομέας	-3,1	-4,0	-4,8	-4,5	-4,0	-4,0	-3,9 (Αύγ.)
Επιχειρήσεις	-2,0	-3,3	-4,1	-4,9	-4,4	-4,4	-4,5 (Αύγ.)
- Βιομηχανία	0,1	-2,3	-3,4	-4,2	-2,1	-2,1	-1,0 (Αύγ.)
- Κατασκευές	-7,4	-6,8	-6,8	-6,6	-1,9	-1,9	0,5 (Αύγ.)
- Τουρισμός	-2,3	-0,5	-0,2	-0,2	1,1	1,1	-1,4 (Αύγ.)
Νοικοκυριά	-3,9	-4,4	-4,4	-4,2	-3,8	-3,8	-3,6 (Αύγ.)
- Καταναλωτική Πίστη	-6,4	-6,8	-5,3	-5,3	-5,1	-5,1	-4,8 (Αύγ.)
- Στεγαστικά Δάνεια	-2,9	-3,4	-3,6	-3,7	-3,4	-3,4	-3,2 (Αύγ.)
Τιμές							
Δείκτης Τιμών Καταναλωτή	3,3	-0,9	1,9	-1,5	1,7	1,5	-1,1 (Σεπτ.)
Δομικός Πληθωρισμός	1,5	-1,8	1,9	-1,6	1,2	0,3	-1,9 (Σεπτ.)
Δείκτης Τιμών Διαμερισμάτων	-5,5	-10,2	-10,8	-12,6	-13,2	-11,7	-11,5 (3 μην.)
Επιτόκια							
Ταμιευτηρίου	0,40	0,41	0,42	0,42	0,42	0,42	0,39 (Αύγ.)
Δάνεια προς επιχειρήσεις	7,46	7,81	7,67	7,52	7,45	7,61	7,33 (Αύγ.)
Καταναλωτικών Δανείων (σύνολο με επιβαρύνσεις)	12,37	11,41	11,26	11,22	10,76	11,16	11,26 (Αύγ.)
Στεγαστικών Δανείων (σύνολο με επιβαρύνσεις)	4,71	4,13	3,78	3,31	3,16	3,60	2,99 (Αύγ.)
Απόδοση 10-ετούς Ομολόγου	15,75	24,74	25,40	23,69	16,16	16,16	9,32 (Αύγ.)
ΑΕΠ σε σταθερές τιμές							
Τελική Κατανάλωση	-7,1	-6,7	-6,4	-6,7	-5,7	-6,4	-3,8 (2ο 3μηνο)
Επενδύσεις	-7,2	-7,4	-7,2	-8,9	-8,7	-8,1	-6,3 (2ο 3μηνο)
Εξαγωγές Αγαθών & Υπηρεσιών	-19,6	-22,8	-21,5	-21,5	-10,3	-19,2	-11,0 (2ο 3μηνο)
Εισαγωγές Αγαθών & Υπηρεσιών	0,3	4,2	-3,0	-4,2	-4,8	-2,4	0,9 (2ο 3μηνο)
Εισαγωγές Αγαθών & Υπηρεσιών	-7,3	-14,9	-12,9	-18,7	-8,1	-13,7	-11,8 (2ο 3μηνο)
Ισοζύγιο Πληρωμών σε € δισ.							
Εξαγωγές Αγαθών	20,2	4,9	10,4	16,1	22,0	22,0	13,2 (7 μην.)
Εισαγωγές Αγαθών	47,5	10,8	21,5	31,7	41,6	41,6	23,0 (7 μην.)
Εμπορικό Ισοζύγιο	-27,2	-5,9	-11,1	-15,7	-19,6	-19,6	-9,8 (7 μην.)
Ισοζύγιο Αδύλων Πόρων	8,8	2,2	5,0	13,8	16,3	16,3	12,4 (7 μην.)
Αναλογία Αδύλων Πόρων προς Εμπορικό Έλλειμμα	32,4	37,5	45,5	88,0	83,4	83,4	127,0 (7 μην.)
Ισοζύγιο Τρεχ/σών Συναλλαγών (κεφαλ. μεταβιβ.)	-18,4	-3,7	-6,0	-1,9	-3,3	-3,3	2,6 (7 μην.)
Άμεσες Επενδύσεις (καθ. μεταβολή ροής)	-0,40	-0,5	0,6	1,9	0,3	2,3	1,7 (7 μην.)
Επενδύσεις Χαρτοφυλακίου (καθ. μεταβολή ροής)	-19,6	-36,5	-34,4	-3,9	-24,2	-99,1	-11,3 (7 μην.)
Χρηματιστήριο							
Γενικός Δείκτης Τιμών ΧΑ	680,4	729,0	611,0	739,0	908,0	908,0	1.014,1 (Σεπτ.)
(% μεταβολή ΓΔ)	-51,9	7,1	-10,2	8,6	33,4	33,4	37,2 (Σεπτ.)
Χρηματιστηριακή Αξία (% ΑΕΠ)	11,8	13,4	11,5	13,6	17,7	17,7	31,6 (Σεπτ.)

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος και ΕΛΣΤΑΤ.